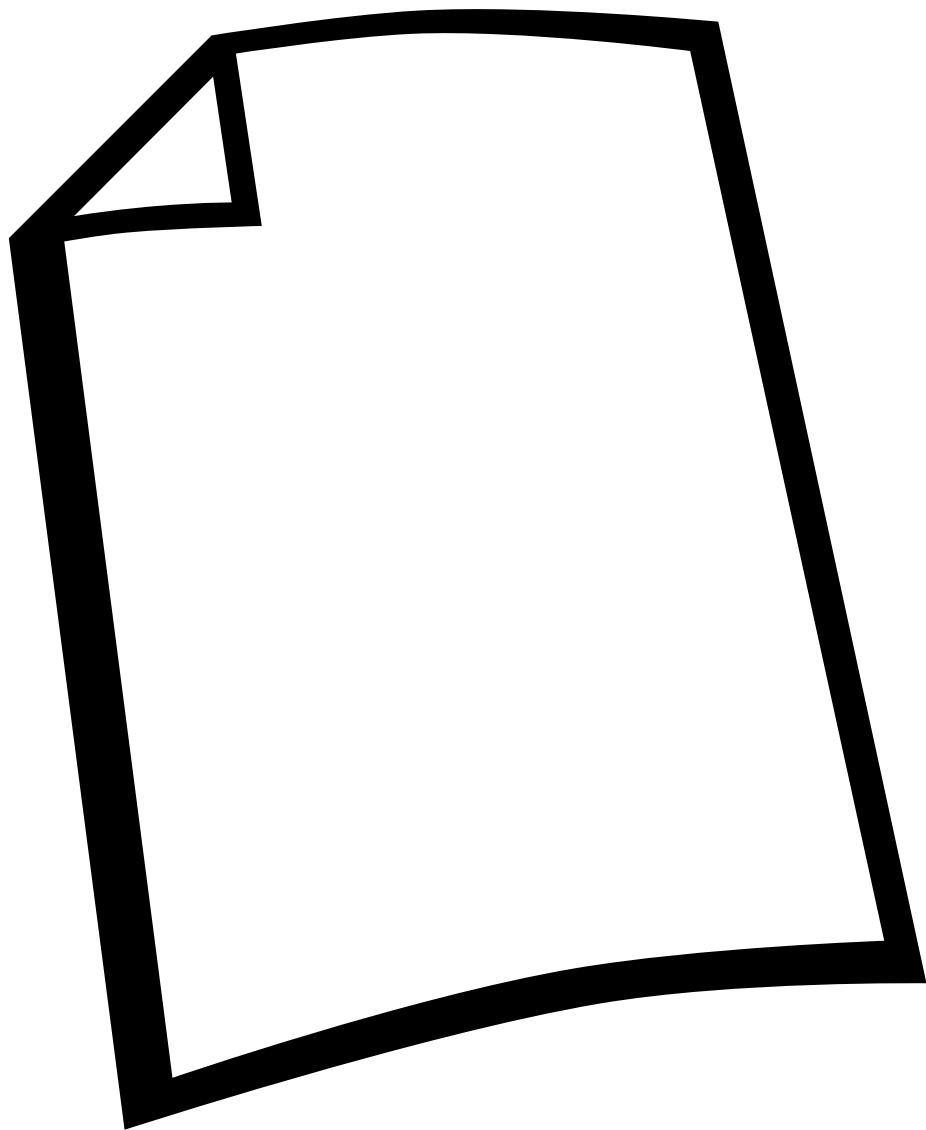

UVIC
GUIA DE
L'ESTUDIANT
2009-2010

Universitat de Vic

FACULTAT D'EDUCACIÓ
DIPLOMATURA DE MESTRE.
EDUCACIÓ FÍSICA

ÍNDEX

Presentació	4
La Facultat d'Educació	5
Estructura	5
Òrgans de Govern	5
Secretaria	5
Calendari Acadèmic	6
Organització dels Ensenyaments	8
Pla d'estudis	8
Ordenació temporal de l'ensenyament	8
Complements de Formació: Mestre d'Educació Física a la llicenciatura de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport	9
Complements de Formació: Mestre d'Educació Física a la llicenciatura de segon cicle de Psicopedagogia	10
Assignatures de 1r curs	11
Didàctica General	11
Psicologia de l'Educació i del Desenvolupament en l'Edat Escolar	13
Llengua, Literatura i la seva Didàctica (Didàctica de la Llengua i la Literatura)	15
Educació Artística i la seva Didàctica (Expressions Artístiques: Musical, Plàstica i Audiovisual)	18
Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació	23
Matemàtiques i la seva Didàctica	25
Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural	28
Teories i Institucions Contemporànies de l'Educació	31
Assignatures de 2n curs	34
Educació Física i la seva Didàctica I	34
Pràctiques I	37
Bases Psicopedagògiques de l'Educació Especial	40
Bases Biològiques i Fisiològiques del Moviment	42
Organització del Centre Educatiu	45
Aprendentatge i Desenvolupament Motor	47
Assignatures de 3r curs	49
Pràctiques II	49
Sociologia de l'Educació	51
Educació Física i la seva Didàctica II	53
Teoria i Pràctica del Condicionament Físic	56
Psicomotricitat i Expressió Corporal	59
Idioma Estranger i la seva Didàctica (Anglès)	63
Idioma Estranger i la seva Didàctica (Francès)	65

Complements de formació: de Mestre d'Educació Física a Ciències de l'Activitat Física i l'Esport	66
Bases Biològiques i Mecàniques de les Activitats Físiques i Esportives	66
Teoria i Història de l'Esport	70
Fonaments i Manifestacions Bàsiques de la Motricitat Humana	72
Fonaments dels esports	74
- Iniciació esportiva	74
- Futbol	76
- Activitats aquàtiques	78
- Esports d'aventura	80
- Activitats esportives a la natura	82

PRESENTACIÓ

Des d'aquesta pàgina us faig arribar una cordial salutació de benvinguda, en nom de tot el professorat i el personal d'administració i serveis de la Facultat d'Educació.

Alguns de vosaltres heu vingut per primera vegada a la nostra facultat. Altres ja hi sou des de fa més temps. Tots heu vingut perquè voleu ser mestres, educadors socials o llicenciats en psicopedagogia o en ciències de l'activitat física i l'esport.

Nosaltres us oferim unes instal·lacions que anem millorant cada any, un equip de professorat, un equip de personal d'administració i serveis, un tracte proper i una atenció personalitzada i el nostre treball il·lusionat per ajudar-vos a assolir amb èxit els vostres propòsits, tot contribuint, cadascú des del seu lloc, a la vostra formació intel·lectual i humana.

Vosaltres aporteu la vostra il·lusió, les ganes d'obtenir un títol universitari que us obri portes en el món laboral, el vostre esforç i el vostre treball. Tant de bo hi aporteu també la vostra participació per tal que, entre tots, aconseguim que la Facultat d'Educació sigui una comunitat humana, un lloc de cultura i coneixements, un centre de recerca i diàleg.

Benvinguts i benvingudes al curs 2009-2010!

Pere Pujolàs i Maset
Degà de la Facultat d'Educació

LA FACULTAT D'EDUCACIÓ

Estructura

La Facultat d'Educació de la Universitat de Vic imparteix els ensenyaments següents:

- Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Infantil
- Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Primària
- Diplomatura de Mestre. Especialitat de Llengua Estrangera
- Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Especial
- Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Física
- Diplomatura d'Educació Social
- Llicenciatura de Psicopedagogia
- Llicenciatura i Grau de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

Les unitats bàsiques de docència i recerca de la Facultat són els Departaments, que agrupen el professorat d'unes mateixes àrees. Actualment hi ha cinc departaments:

- Departament de Ciències i Ciències Socials. Directora: Isabel Sellas i Ayats
- Departament d'Expressions artístiques, motricitat humana i esport. Director: Eduard Comerma i Torras
- Departament de Filologia. Director: Francesc Codina i Valls
- Departament de Pedagogia. Director: Antoní Tort i Bardolet
- Departament de Psicologia. Director: Àngel Serra i Jubany

Al capdavant de cada departament hi ha un professor o professora que exerceix de director o directora.

Òrgans de Govern

El Deganat

La gestió ordinària en el govern i administració de la Facultat correspon al Deganat, constituït pels membres següents:

- Pere Pujolàs i Maset, degà
- Josep Casanovas i Prat, cap d'estudis
- Olga Pedragosa i Xuclà, coordinadora dels estudis de Mestre d'Educació Primària, Educació Física, Educació Especial i Llengua Estrangera
- Mercè Carrera i Peruga, coordinadora dels estudis de Mestre Educació Infantil
- Núria Simó i Gil, coordinadora dels estudis d'Educació Social
- José Ramón Lago i Martínez, coordinador dels estudis de Psicopedagogia
- Joan Arumí i Prat, coordinador dels estudis de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

El Consell de Direcció

És l'òrgan col·legiat de govern de la Facultat. Està constituït pels membres següents:

- El degà de la Facultat, que el presideix
- La resta de membres de l'equip de deganat de la Facultat
- Els directors de Departament

Secretaria: Rosa M. Guix i Godayol, Dolors Muñoz i Vilaseca, Ester Muñoz i Tamargo,
Sílvia Codinachs Pujols, Dolors Ruiz i Zafra, Laura Crespi i Boixader, Elisabet Vila i Sala

CALENDARI ACADÈMIC

setembre 2009	octubre 2009	novembre 2009	desembre 2009
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	1 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31
gener 2010	febrer 2010	març 2010	abril 2010
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
maig 2010	juny 2010	juliol 2010	agost 2010
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31
setembre 2010			

1 2 3 4 **5**
6 7 8 9 10 **11** **12**
13 14 15 16 17 18 **19**
20 21 22 23 24 25 **26**
27 28 29 30

Dies festius

Diumenge 1 de novembre de 2009 - Tots Sants
 Dilluns 12 d'octubre de 2009 - El Pilar
 Dissabte 5 de desembre de 2009 - No lectiu
 Dilluns 7 de desembre de 2009 - Pont
 Dimarts 8 de desembre de 2009 - La Puríssima
 Divendres 23 d'abril de 2010 - Sant Jordi
 Dissabte 24 d'abril de 2010 - No lectiu
 Dissabte 1 de maig de 2010 - Festa del Treball
 Dilluns 24 de maig de 2010 - Segona Pasqua
 Dijous 24 de juny de 2010 - Sant Joan
 Divendres 25 de juny de 2010 - Pont
 Dissabte 26 de juny de 2010 - No lectiu
 Dilluns 5 de juliol de 2010 - Festa Major
 Dissabte 11 de setembre de 2010 - Diada Nacional

Vacances

Nadal: Del 23 de desembre de 2009 al 6 de gener de 2010, inclosos
 Setmana Santa: Del 27 de març al 5 d'abril de 2010, inclosos

Segon i tercer curs

- Docència 1r quadrimestre: del 15 de setembre al 4 de desembre de 2009
(Assignatures optatives, lliure elecció i complements de formació:
del 21 de setembre al 4 de desembre de 2009)
- Proves d'avaluació:
1a convocatòria: del 9 al 22 de desembre de 2009
2a convocatòria: del 21 de juny al 2 de juliol de 2010
- Pràctiques I i II:
del 7 de gener al 19 de febrer de 2010
(Els dies 7 i 8 de gener de 2010 es destinaran a la sessió d'orientació de les Pràctiques. El dia 1 de febrer es farà la sessió de seguiment de les Pràctiques)
- Docència 2n quadrimestre: de l'1 de març al 28 de maig de 2010
- Setmana d'estudi i tutories: del 31 de maig al 4 de juny de 2010
- Proves d'avaluació:
1a convocatòria: del 7 al 18 de juny de 2010
2a convocatòria: de l'1 al 3 de setembre de 2010

ORGANITZACIÓ DELS ENSENYAMENTS

Pla d'Estudis

D'acord amb el Pla d'Estudis, els ensenyaments de Mestre, especialitat d'Educació Física, s'organitzen en tres cursos de dos quadrimestres cadascun amb un total de 207 crèdits, entre els quals n'hi ha de teòrics i de pràctics. Cada quadrimestre té una durada de 15 setmanes lectives, a primer curs, i de 12 setmanes lectives a segon i tercer.

Els 207 crèdits estan distribuïts de la següent manera:

Matèries Troncals i Obligatòries:	168 crèdits
Matèries Optatives:	18 crèdits
Lliure Elecció:	21 crèdits

Dins la carrera es contemplen uns períodes de pràctiques d'ensenyament en centres escolars que suposen per a l'estudiant un 15% de la càrrega lectiva global dels seus estudis.

Ordenació temporal de l'ensenyament

PRIMER CURS COMÚ	C.A.	Quadrimestre de docència			
		Grup C (matí)	Grup E (matí)	Grup G (matí)	Grup B (tarda)
Didàctica general	10,5	1r i 2n	1r i 2n	1r i 2n	1r i 2n
Psicologia de l'Educació i del Desenvolupament en l'Edat Escolar	9	1r i 2n	1r i 2n	1r i 2n	1r i 2n
Llengua, Literatura i la seva Didàctica	12	1r i 2n	1r i 2n	1r i 2n	1r i 2n
Educació Artística i la seva Didàctica	13,5	1r i 2n	1r i 2n	1r i 2n	1r i 2n
Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació	4,5	2n	2n	1r	1r
Matemàtiques i la seva Didàctica	4,5	1r	1r	2n	2n
Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural	6	1r	1r	1r	1r
Teories i Institucions Contemporànies de l'Educació	6	2n	2n	2n	2n

		Quadrimestre de docència	
SEGON CURS	C.A.	Grup A (matí)	Grup C (matí)
Educació Física i la seva Didàctica I	9	3r i 4t	3r i 4t
Pràctiques I	15	3r i 4t	3r i 4t
Bases Psicopedagògiques de l'Educació Especial	8	3r i 4t	3r i 4t
Bases Biològiques i Fisiològiques del Moviment	8	3r i 4t	3r i 4t
Organització del Centre Escolar	4,5	4t	3r
Aprendentatge i Desenvolupament Motor	6	3r	4t

		Quadrimestre de docència	
TERCER CURS	C.A.	Grup A (matí)	Grup C (matí)
Pràctiques II	15	5è i 6è	5è i 6è
Educació Física i la seva Didàctica II	9	5è i 6è	5è i 6è
Teoria i Pràctica del Condicionament Físic	9	5è i 6è	5è i 6è
Psicomotricitat i Expressió Corporal	8	5è i 6è	5è i 6è
Sociologia de l'Educació	6	5è	5è
Idioma Estranger i la seva Didàctica (Ll. Anglesa/Ll. Francesa)	4,5	6è	6è

Complements de Formació: Mestre d'Educació Física a la llicenciatura de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

Els/les estudiants de MEF que volen accedir al 2n cicle de la llicenciatura de CAFE⁽¹⁾ hauran d'haver cursat 45 crèdits de complementos de formació. Aquests complementos de formació corresponen a les assignatures següents:

- Teoria i Història de l'Esport (6c)
  - Fonaments dels Esports (24c)⁽²⁾
- Aquests 24 crèdits es cobreixen amb 4 assignatures de 6 crèdits a escollir entre: Activitats aquàtiques; Fonaments dels Esports: iniciació esportiva; Activitats esportives a la Natura; Esports d'aventura; Fonaments dels Esports: Bàsquet; Fonaments dels Esports: Futbol.
- Bases Biològiques i Mecàniques de les activitats físiques i esportives (9c)
  - Fonaments i Manifestacions bàsiques de la Motricitat Humana (6c)

(1) Degut a la implantació del nou Grau de CAFE el curs 2008-09, als/les estudiants que facin 2n curs de la diplomatura de MEF el curs 2008-09 i posteriors, i tinguin intenció de fer posteriorment el Grau de CAFE, se'ls recomana que facin les assignatures de la taula següent perquè puguin ser convalidades en el futur Grau de CAFE. Per a més informació podeu consultar al coordinador dels estudis de Mestre d'Educació Física o al coordinador dels estudis de CAFE.

(2) Els/les estudiants que provenen del CFGS d'Animació d'Activitats Físiques i Esportives i que hagin reconegut les assignatures Activitats Aquàtiques, Fonaments dels Esports: Bàsquet i Fonaments dels Esports: Atletisme, només hauran de cursar una assignatura corresponent a Fonaments dels Esports.

A aquells/es estudiants que cursaran els complements de formació durant la diplomatura de MEF se'ls recomana l'itinerari descrit a la taula següent.

Assignatura	Horari	Curs recomanat	Observacions
Teoria i Història de l'Esport	Bloc B d'optatives Dimarts i Dijous de 12 a 14h	2n	És lliure elecció per a MEF
Activitats aquàtiques	Bloc A d'optatives Dilluns i dimecres de 12 a 14h	2n	És optativa per a MEF
Fonaments dels esports: iniciació esportiva	Bloc C d'optatives Dimarts i dijous de 8'30 a 10'30h	2n	És optativa per a MEF
Fonaments dels esports: Futbol	Dimarts i dijous de 15 a 16'30 (1r quadrimestre)	2n o 3r	És optativa per a MEF
Activitats esportives a la Natura	Bloc H d'optatives Dimecres de 15 a 17h (1r i 2n quadrimestres)	2n o 3r	És optativa per a MEF
Esports d'aventura	Bloc H d'optatives Caps de setmana (2n quadrimestre)	2n o 3r	Es lliure elecció per a MEF
Bases Biològiques i Mecàniques de les act. Físiques i esport.	1r Q al Bloc A d'optatives (dilluns/ dimecres de 12 a 14) 2n Q al Bloc C d'optatives (dimarts i dijous de 8'30 a 10'30h)	3r	Es lliure elecció per a MEF
Fon. i Manif. Bàsiques de la Motricitat Humana	Bloc B d'optatives Dimarts i dijous de 12 a 14	3r	Es lliure elecció per a MEF

Complements de Formació: Mestre d'Educació Física a la llicenciatura de segon cicle de Psicopedagogia

Processos Psicològics Bàsics	6 crèdits
Psicologia Social	6 crèdits
Psicologia de la personalitat	6 crèdits
Mètodes, Disseny i Tècniques d'Inv. Psicològica	6 crèdits

ASSIGNATURES OBLIGATÒRIES DE PRIMER CURS

Didàctica General

PROFESSORAT: Catalina GÓMEZ i LECUMBERRI
Antoni PORTELL i LLORCA
Ramon SITJÀ i DOMÈNECH

Anual. 10,5 crèdits

OBJECTIUS:

L'assignatura de Didàctica General té com a objectius bàsics:

- a) Identificar i analitzar els aspectes principals que configuren el treball docent.
- b) Viure i reflexionar sobre els fenòmens que es produeixen a l'aula d'una escola a través de la realització de pràctiques.
- c) Conèixer, aplicar i analitzar estratègies, metodologies i recursos que permetin dur a la pràctica el treball docent.
- d) Establir relacions entre la realitat escolar i l'entorn cultural i social, entenent l'escola com un fons men educatiu complex.

L'assignatura de Didàctica General inclou dins de la seva programació 15 de dies d'estada en una escola per tal de mantenir el contacte amb la realitat educativa des del primer curs de la carrera. L'estada es realitzarà a mig curs i l'estudiant assistirà a l'escola assignada en l'hora de 9 a 17h, sense classes a la Facultat.

CONTINGUTS:

1. Introducció
  - 1.1. Què és la Didàctica?
  - 1.2. Acció educativa
2. Les finalitats educatives
  - 2.1. Necessitats educatives de la societat actual
  - 2.2. Finalitats de l'educació avui
3. L'escola
  - 3.1. Característiques de l'escola. Context escolar.
  - 3.2. Estructura de l'escola. Sistema Educatiu
  - 3.3. Models d'escola
4. Currículum escolar i evaluació
  - 4.1. El currículum com a procés de presa de decisions
  - 4.2. Anàlisi dels components del currículum
  - 4.3. Models d'ensenyament/aprenentatge i currículum. El constructivisme.
  - 4.4. Recursos educatius i materials didàctics
  - 4.5. Planificació didàctica. Seqüències didàctiques
  - 4.6. Paper de l'avaluació a l'escola
5. Fer de mestre
  - 5.1. L'actuació del mestre: experiència, pràctica i teoria docent, expectatives
  - 5.2. L'equip de mestres
  - 5.3. La presa de decisions davant el coneixement escolar
  - 5.4. La tutoria
6. L'infant i el grup-classe
  - 6.1. Atenció a la diversitat

- 6.2. Agrupament d'alumnes
- 6.3. El grup d'alumnes
- 6.4. L'ambient de classe :
  - 6.4.1. Relacions mestre/alumnat
  - 6.4.2. Relacions entre alumnat

METODOLOGIA:

En l'assignatura es faran servir diferents estratègies didàctiques: conferències, estades, visionat de films, exposició de materials, treball en grup, sortides, ús de tècniques de recollida d'informació, etc.

Cal destacar també que des de Didàctica General es supervisaran les Pràctiques, realitzades durant dues setmanes en una escola, que generen espais de reflexió sobre els aspectes treballats a l'assignatura.

AVALUACIÓ:

- Dues proves escrites: una cada quadrimestre.
- Treballs individuals sobre aspectes relacionats amb l'assignatura.
- Informe de l'estada a l'escola.
- Treball en grup sobre la planificació d'una Unitat de Programació.

Es valorarà, també, la participació activa en el desenvolupament de les sessions de treball i en les diverses activitats.

Per aprovar l'assignatura cal superar satisfactoriament cadascuna de les parts abans esmentades.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Aldamiz-Ecehvarria, M.; et al. *Com ens ho fem? Propostes per educar en la diversitat*. Barcelona: Graó, 2000.
- Antúnez, S.; et al. *Del projecte educatiu a la programació d'aula*, Barcelona: Graó, 1991.
- Bassadas, E.; Huguet, T.; Solé, I. *Aprendre i ensenyar a l'educació infantil*. Barcelona: Graó, 1996.
- Cela, J.; Palou, J. *Amb veu de mestre*, Barcelona: Eds. 62/Rosa Sensat, 1993.
- Cela, J. *Amb lletra petita*. Eds. 62/Rosa Sensat, 1996.
- Coll, C.; et al. *Los contenidos en la reforma. Enseñanza y aprendizaje de conceptos, procedimientos y actitudes*, Madrid: Santillana, Col. Aula XXI, 1992.
- Coll, C.; et al. *El constructivismo en el aula*. Barcelona: Graó, 1993.
- Domènech, J.; Aràmaga, S. *L'educació primària. Reptes, dilemes i propostes*. Barcelona: Graó, 2001.
- Escaño, J.; Gil de la Serna, M. *Como se aprende y como se enseña*. Barcelona: Horsori, 1992.
- Franch, J.; et al. *El grup-classe: un potencial educatiu fonamental*. Vic: Eumo Editorial, 1991.
- Parcerisa, A. *Materiales curriculares. Cómo elaborarlos, seleccionarlos y usarlos*, Barcelona: Graó, 1996.
- Pujolàs, P. *Aprendre junts alumnes diferents. Els equips d'aprenentatge cooperatiu a l'aula*. Vic: Eumo Editorial, 2003.
- Rué, J. *El treball cooperatiu. L'organització social de l'ensenyament i l'aprenentatge*, Barcelona: Barcanova, 1991.
- Salgueiro, A. *Saber docente y práctica cotidiana*, Barcelona: Octaedro, 1998.
- Zabala, A. *La práctica educativa. Com ensenyar*, Barcelona: Graó, 1995.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

- Blanch, X. *Cinc cèntims sobre la reforma*. Barcelona: Proa, 1996.
- Fullan, M. i Hargreaves, A. *¿Hay algo por lo que merezca la pena luchar en la escuela?* Sevilla: Publicaciones M.C.E.P., 1997.
- Gimeno, J.; Pérez, A. *Comprendere y transformar la enseñanza*, Madrid: Morata, 1992.
- Novak, J. D.; Gowin D. B. *Aprendiendo a aprender*, Barcelona: Martínez Roca, 1988.
- Sáenz, O. (dir.) *Didáctica general: Un enfoque curricular*, Alcoi: Marfil, 1994.
- Torrents, *Aprendre a ensenyar a aprendre*. Vic: Eumo Editorial, 1988.

A banda de la bibliografia específica per a cada apartat del programa, es consultaran regularment les revistes «Guix», «Cuadernos de Pedagogía», «Aula» i «Perspectiva Escolar».

Psicologia de l'Educació i del Desenvolupament en l'Edat Escolar

PROFESSORAT: Montserrat MOIX i PUIG
Núria PADRÓS i TUNEU
Anna PUJOL i COSTA

Anual. 9 crèdits

OBJECTIUS GENERALS

- Adquirir una representació significativa i funcional dels coneixements psicològics per afavorir el seu ús en la pràctica educativa.
- Conèixer des de diferents perspectives teòriques quin són els canvis globals i els trets fonamentals del desenvolupament psicològic dels nens i nenes de les etapes de l'Educació Infantil i de l'Educació Primària, prenent com a referència els contextos d'educació en que es porta a terme.
- Aprendre a analitzar i comprendre alguns dels processos d'ensenyament-aprenentatge en contextos educatius concrets.
- Adquirir habilitats cooperatives en la realització de treballs en equip i habilitats comunicatives en la seva presentació pública.

CONTINGUTS

- Conceptes implicats en la psicologia educativa i del desenvolupament:
Diferents teories sobre el desenvolupament psicològic, l'aprenentatge i l'educació.
- El desenvolupament psicològic a l'Etapa de l'Educació Infantil: desenvolupament motriu, cognitiu, afectiu, social i de la personalitat.
Contextos de desenvolupament a la primera infància.
- El desenvolupament psicològic de la segona infància a l'Etapa de l'Educació Infantil: desenvolupament motriu, cognitiu, afectiu, social i de la personalitat.
Contextos de desenvolupament a la segona infància.
- El desenvolupament psicològic durant l'escolarització primària:
Desenvolupament físic, cognitiu, afectiu, social i de la personalitat.
Contextos de desenvolupament en aquesta etapa.
- Factors exògens que intervenen en l'aprenentatge i el desenvolupaments: entorn sociocultural, pràctiques socials, símbols com a eines, tecnologia del coneixement. La importància de l'adquisició dels signes com a instrument per pensar i aprendre.
- Factor endògens que intervenen en l'aprenentatge i l'ensenyament. Funcions cognitives implicades en els aprenentatges en diferents dominis: atenció, reflexió, memòria, la motivació i la presa de consciència
- Processos d'ensenyament i aprenentatge a l'aula. Interaccions professor-alumne.
Ajuda i guia en els processos d'ensenyament aprenentatge. La construcció del coneixement entre professors i alumnes. Funcions psicològiques implicades en els processos d'ensenyament-aprenentatge

METODOLOGÍA

La metodologia de treball combina sessions de treball presencial a l'aula ordinària amb tot el grup classe, sessions de treball no presencial, tutories individuals i en petit grup.

Entre les activitats que l'assignatura té previst desenvolupar per ajudar a l'alumnat a adquirir els objectius educatius podem destacar les següents: lectura de documents de característiques diverses amb l'ajut de pautes de lectura; debats en petit grup; exposicions del professors a la classe; pautes de obser-

vació per a l'anàlisi de casos; solució de problemes; elaboració de documents individuals i de grup en formats diversos.

La metodologia d'aquesta assignatura fa imprescindible la participació presencial de l'alumnat.

AVALUACIÓ

L'avaluació del alumnat és farà sobre un càlcul equitatiu entre els següents components:

- Un examen a final de cada quadrimestre, que seran eliminatoris
- Els treballs i activitats en grup realitzats
- L'assistència i grau de participació de cada alumne/a.

BIBLIOGRAFIA

Cada professor seleccionarà els llibres per a l'assignatura entre els següents

Bàsica

Ausubel, D.; Novak, J.; Hanesian, H. (1989) *Psicología educativa un punto de vista cognoscitivo*. Mèxic: Trillas

Bach, E. i Darder, P. (2003). *Sedueix-te per seduir*. Barcelona: Edicions 62.

Castellví, P. (1999). *Psicología del desarrollo*. Barcelona: Pòrtic.

Coll, C. (coord.). (1993) *El constructivismo en el aula*. Barcelona: Graó.

Coll, C.; Martín, E.; Mauri, T.; Miras, M.; Onrubia, J.; Solé, I.; i Zabala, A. (1993). *El constructivismo en el aula*. Barcelona: Graó.

Coll, C.; Palacios, J.; Marchesi, A. (Comp.). (2001). *Desarrollo psicológico y educación*: Vol. II. Psicología de la educación escolar. Madrid: Alianza.

Delval, J. (1990). *Crecer y pensar*. Barcelona: Paidós.

Gardner, H. (1993). *La mente no escolarizada. Cómo piensan los niños y cómo deberían enseñar las escuelas*. Barcelona: Paidós.

Henson, K.; Eller, B. (2000) *Psicología educativa para la enseñanza eficaz*. Mèxic: International Thomson.

Mercer, N. (2001). *Palabras y mentes. Cómo usamos el lenguaje para pensar juntos*. Barcelona: Paidós.

Palacios, J.; Marchesi, A.; Coll, C. (2002) *Desarrollo psicológico y educación*. Madrid: Alianza.

Papalia, D.; Olds, S.; Feldman R. (2005) *Psicología del desarrollo: de la infancia a la adolescencia*. Mèxic: McGraw-Hill.

Rogoff, B. (1993). *Aprendices del pensamiento. El desarrollo cognitivo en el contexto social*. Barcelona: Paidós.

Sadurní, M.; Perinat, A.; Laluez, J.L. (2003) *Psicología del desarrollo: un enfoque sistémico*. Barcelona: EDIUOC

Sadurní, M.; Rostan, C. i Serrat, E. (2002). *El desarrollo de los niños paso a paso*. Barcelona: UOC.

Santrock, J.W. (2006). *Psicología del desarrollo*. Madrid: McGraw-Hill.

Complementària

Bruning, R.H.; Schraw, G.J.; Ronning, R.R. (2007). *Psicología cognitiva e instrucción*. Madrid: Alianza.

Carpena, A. (2001) *Educació socioemocional a primària. Materials pràctics i de reflexió*. Vic: Eumo Editorial

Delval, J. (2000). *Aprender en la vida y en la escuela*. Madrid: Morata.

Elschenbroich, D. (2004) *Todo lo que hay que saber a los siete años*. Barcelona: Destino.

Harris, P. L. (1992). *Los niños y las emociones*. Madrid: Alianza.

Martín, E.; Coll, C. (2003). *Aprender contenidos, desarrollar capacidades: intenciones educativas y planificación de la enseñanza*. Barcelona: Edebé.

Pozo, J.I.; Postigo, Y. (2000). *Los procedimientos como contenidos escolares*. Barcelona: Edebé.

Salmurri, F. (2005) *Llibertat emocional*. Barcelona: La Magrana.

Triane M.V.; Gallardo J.A. (2004) *Psicología de la educación y del desarrollo en contextos escolares*. Madrid: Pirámide.

Llengua, literatura i la seva didàctica

PROFESSORAT: Mariona CASAS i DESEURES
Llorenç COMAJOAN i COLOMÉ
M. Àngels VERDAGUER i PAJEROLS

Anual. 12 crèdits

OBJECTIUS:

Els objectius bàsics del curs són, d'una banda, dotar els estudiants dels elements teòrics mínims que els permeten entendre i prendre consciència de la complexitat de les habilitats lingüístiques i del sistema de la llengua i, d'una altra banda, proporcionar-los criteris i estratègies adequats per al seu ensenyament-aprenentatge a l'escola.

CONTINGUTS:

Escola i aprenentatges lingüístics

1. Societat, llengua i escola. La necessitat social dels aprenentatges lingüístics.
2. La variació lingüística: varietats associades als usos (registres) i als usuaris (dialectes). El paper de l'escola en relació a l'adquisició de les llengües i de la varietat comuna o estàndard. La norma lingüística. Anàlisi d'errors en L1.
3. Multilingüisme i situacions de llengües en contacte. Bases pисcolingüísticas, sociolingüísticas i organitzatives de l'aprenentatge natural i acadèmic de la L1 i de la L2. El contrast català-castellà. La interferència. Anàlisi d'errors en L2.
4. L'ensenyament del català i en català: visió històrica. L'educació bilingüe i la immersió lingüística.

L'enfocament comunicatiu de l'ensenyament de la llengua

1. La programació general de l'àrea de llengua (català, castellà i llengües estrangeres) segons l'ordenació curricular.
2. Els eixos del treball de llengua: ús i comunicació; treball sistemàtic. Les habilitats lingüístiques en el bloc d'ús i comunicació. La gramàtica, el lèxic, la fonètica i l'ortografia en el bloc del treball sistemàtic.
3. Tècniques i recursos per al treball de llengua a l'escola. Anàlisi i tipologia de les activitats didàctiques. Seqüències didàctiques, projectes i tallers. Recursos per a l'ensenyament de la llengua i la literatura: els llibres de text i altres materials didàctics, les revistes especialitzades, etc.
4. El text en l'enfocament comunicatiu de l'ensenyament de la llengua. El text com a unitat de comunicació. Les propietats del text: adequació, cohesió i coherència. La diversitat textual: tipologies textuales. Característiques de l'ús oral i l'ús escrit de la llengua.

Les habilitats lingüístiques

1. Les habilitats perceptives: la comprensió oral i la comprensió lectora: programació, metodologia i recursos. El procés lector i les habilitats implicades en la lectura. El text literari.
2. Les habilitats productives: l'expressió oral i la composició escrita: programació, metodologia i recursos. El procés de composició escrita i les habilitats implicades en l'escriptura.
3. La integració del treball sistemàtic (gramàtica, lèxic, fonètica i ortografia) en el treball de lectura i de l'escriptura.

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura es basarà en dues proves parcials, en un treball d'investigació i en activitats pràctiques que es realitzaran al llarg del curs. Aquestes quatre notes parcials faran mitjana sols en el cas que cadascuna d'elles sigui igual o superior a aprovat (5), i en els percentatges que s'indiquen a continuació:

Notes parciales	Percentatges en la nota global
Pràctiques de curs	25%
Treball d'investigació	25%
Prova parcial I	25%
Prova parcial II	25%

1. La nota de pràctiques de curs s'obtindrà a partir del conjunt d'activitats individuals i de grup que es faran al llarg dels dos quadrimestres, a dins i a fora de l'horari de classe.
2. Els exàmens i treballs amb deficiències lingüístiques i formals no seran evaluats de contingut, i per tant seran considerats com a no presentats.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Cassany, D. *Descriure escriure*. Barcelona: Empúries, 1993.
- Cassany, D. *Ensenyar llengua*. Barcelona: Graó, 1998.
- Castellà, J.M. *De la frase al text*. Barcelona: Empúries, 1992.
- Colomer, T; Camps, A. *Ensenyar a llegir, ensenyar a comprendre*. Barcelona: Ed. 62, 1991.
- Cuenca, M.J. *Teories gramaticals i ensenyament de llengües*. València: Tàndem, 1992.
- Disseny curricular. Ensenyament Primari*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1990.
- Payrató, L. *Català col·loquial*. València: Universitat de València, 1996.
- Solé, I. *Estrategias de lectura*. Barcelona: Graó, 1992.
- Tusón, J. *L'escriptura*. Barcelona: Empúries, 1996.
- Tió, J. *L'ensenyament del català a no-catalanoparlants*. Vic: Eumo Editorial, 1981.
- Vila, I. (coord.). *Bilingüisme i educació*. Barcelona: Ediuoc/Proa, 1998.

Revistes

- Articles de Didàctica de la llengua i la literatura*
- Cavall Fort*
- Escola Catalana*
- Textos de Didáctica de la Lengua y la Literatura*

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

- Bibiloni, G. *Llengua estàndard i variació lingüística*. València: 3 i 4, 1997.
- Boix, E.; Vila, F.X. *Sociolingüística de la llengua catalana*. Barcelona: Ariel, 1998.
- López del Castillo, L. *Llengua estàndard i nivells de llenguatge*. Barcelona: Laia, 1976.
- Payrató, L. *La interferència lingüística. Comentari i exemples català-castellà*. Barcelona: Curial Edicions Catalanes-Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1985.
- Bassols, M.; Torrent, A. *Models textuais*. Vic: Eumo Editorial, 1996.
- Camps, A. *L'ensenyament de la composició escrita*. Barcelona: Barcanova, 1994.
- Cassany, D. *Construir l'escriptura*. Barcelona: Empúries, 2000.
- Cassany, D. *La cuina de l'escriptura*. Barcelona: Empúries, 1993.
- Cassany, D. *Reparar l'escriptura*. Barcelona: Graó, 1993.
- Díaz, E. i altres. *Llegir, comprendre i aprendre*. Vic: Eumo Editorial, 1999.
- López del Castillo, Ll. *Llenguatge*. Barcelona: Casals, 1977.
- Badia, D.; Vilà, M. *Jocs d'expressió oral i escrita*. Vic: Eumo Editorial, 1984.
- Rodari, G. *Gramàtica de la fantasia*. Barcelona: Columna, 1996.

Revistes

- Guix*
- In-fàn-ci-a*

Webgrafía

Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. <http://cultura.gencat.net/>
Institut d'Estudis Catalans. <http://www.iecat.net/default.htm>
TERMCAT. Centre de Terminologia. <http://www.termcat.net/>
Consorci per la normalització lingüística. <http://www.cpnl.org/index.htm>
Real Academia Española. [http://www.rae.es.](http://www.rae.es)

Educació Artística i la seva Didàctica

PROFESSORAT: Mercè CARRERA i PERUGA
Miquel PÉREZ i MAS
Montsita RIEROLA i DE MAS
Laia SOLÉ i COROMINA
Lluís SOLÉ i SALA
Arnau VERNIS i LLAMBIAS

Anual. 13,5 crèdits

OBJECTIUS:

Donar a conèixer els codis lingüístics, els procediments tècnics bàsics i algunes estratègies didàctiques que permetin als futurs mestres de dur a terme una educació a l'aula incorporant al procés d'ensenyament-aprenentatge les expressions musical, plàstica i audiovisual, des d'un punt de vista cultural, analític i pràctic.

CONTINGUTS:

Bloc 1 - MÚSICA:

Temes teòrics:

1. La música i l'educació. La música i l'infant.
2. Límits i definició de música. Marc i acotament sociocultural del fenomen musical.
3. El so i la percepció. Qualitats del so. Física i projecció psicopedagògica.
4. Elements constitutius de la música.
  - 4.1 La melodia
  - 4.2 El metre i el ritme
  - 4.3 Harmonia i contrapunt.
5. El codi i els signes. Llenguatge musical. Valor educatiu.
  - 5.1 Elements de codificació de l'altura.
  - 5.2 Elements de codificació de les durades.
  - 5.3 Altres aspectes formals.
  - 5.4 El cant com a eina pedagògica.
6. Les eines: Els instruments musicals.
  - 6.1 La veu humana
  - 6.2 Les 5 famílies
  - 6.3 La praxi instrumental a l'aula.
7. El repertori.
  - 7.1 Les diferències continentals de la música.
  - 7.2 Les èpoques esteticohistòriques d'occident.
  - 7.3 Laudició.
  - 7.4 Música per a nens?
8. Els grans corrents pedagògics.
9. Nociions de musicoteràpia.

Sessions pràctiques:

1. La respiració.

2. Primer contacte amb el cant coral.
3. El ritme, experimentació i creació rítmica.
4. Cantem (nadales)
5. El llenguatge musical. Comencem a solfejar.
6. Cantem llegint.
7. Cantem lliurement. Alguns cànons.
8. Concert-conferència sobre els instruments musicals.
9. Taller d'instruments Orff 1
10. Taller dinstruments Orff 2
11. Cantem lliurement.
12. Taller de construcció d'instruments.
13. Cançons d'arreu del món
14. Cançons d'abans.

Bloc 2 - PLÀSTICA:

1. Estructuració de la plàstica com a llenguatge:
  - 1.1 Elements bàsics: l'espai i el pla.
  - 1.2 L'espai com un tot i el pla com un límit de l'espai.
  - 1.3 Límits d'espai.
  - 1.4 Plans horitzontal, inclinat i vertical.
2. El punt:
  - 2.1 El punt com a element gràfic mínim.
  - 2.2 El punt en l'espai.
  - 2.3 El punt sobre el pla.
  - 2.4 Capacitat expressiva del punt.
  - 2.5 Experimentació del punt sobre diferents suports, amb materials diversos i utilització de diferents eines de treball.
3. La línia:
  - 3.1 Estudi de la línia com a dinàmica del punt.
  - 3.2 La línia en l'espai.
  - 3.3 La línia sobre el pla.
  - 3.4 Capacitat expressiva de la línia: en ella mateixa o en funció del que representa.
  - 3.5 Divisió dels límits de l'espai.
  - 3.6 Línies tancades.
  - 3.7 Lectura de formes (contorn, entorn).
4. El color:
  - 4.1 Descomposició de la llum: prisma òptic.
  - 4.2 Color matèria (pigmentació).
  - 4.3 Colors primaris.
  - 4.4 Gammes cromàtiques.
  - 4.5 Comportament dels colors.
  - 4.6 Exercicis de gradació del color (valors).
  - 4.7 Colors càlids i colors freds.
  - 4.8 Exercicis d'aplicació del color: gammes, valors i transparències.
5. Composició:
  - 5.1 Entendre la composició com a ordenació subjectiva d'elements gràfics: punts-línies-formes-espais.
  - 5.2 Simetries o asimetries.
  - 5.3 Estructures de la composició: composicions geomètriques, orgàniques i mixtes.
  - 5.4 Composició de línies que divideixen el límit de l'espai.

- 5.5 Composició de formes tancades
- 6. La matèria:
  - 6.1 Possibilitats expressives de la matèria.
  - 6.2 Textures.
  - 6.3 Texturació de la matèria per a la seva manipulació.
  - 6.4 Composició de textures.

- 7. El volum:
  - 7.1 Volums en l'espai.
  - 7.2 Incidència de la llum.
  - 7.3 Elbuit com a volum interior.

- 8. Proporcions:
  - 8.1 Dimensió.
  - 8.2 Relació en les dimensions.
  - 8.3 Mòdul.
  - 8.4 Modulació de l'espai, modulació del pla.
  - 8.5 La figura humana.

- 9. Perspectiva:
  - 9.1 Concepce de distància en profunditat.
  - 9.2 Exercicis de perspectiva per proporció, situació a diferents plans.
  - 9.3 Exercicis de perspectiva en base a les línies de fuga.
  - 9.4 Exercicis de perspectiva per mitjà del color (sensació de profunditat).

Bloc 3-AUDIOVISUALS

- 1. Introducció:
  - 1.1 La imatge i la representació de la realitat
  - 1.2 La imatge preindustrial i industrial.
  - 1.3 Electrònica i cibernetica: la desmaterialització de la imatge.
- 2. Tecnologies dels mitjans audiovisuals:
  - 2.1 Fotografia: de imatge fotoquímica a digital.
  - 2.2 La representació del moviment: el cinema.
  - 2.3 La instantaneïtat teledifusiva.
  - 2.4 L'enregistrament electrònic: el vídeo.
- 3. Els llenguatges de l'audiovisual:
  - 3.1 Llenguatge cinematogràfic i relat audiovisual.
  - 3.2 El "dialecte" televisiu.
- 4. Lectures de la imatge:
  - 4.1 Anàlisi de la imatge fixa i seqüencial.
  - 4.2 Propostes metodològiques per a l'anàlisi del film.
  - 4.3 Publicitat: la imatge retòrica.
- 5. Explotació i didàctica dels recursos audiovisuals:
  - 5.1 El potencial educatiu i expressiu de la imatge fixa.
  - 5.2 Didàctica de la imatge en moviment.
  - 5.3 El guió: l'escriptura audiovisual.
  - 5.4 El vídeo a l'escola: eina d'aprenentatge i socialització.

AVALUACIÓ:

Contínua a través de l'assistència activa i interessada i de la demostració de la competència en els coneixements específics de cada bloc. La nota final es basarà en la mitjana de les notes obtingudes en cadascun dels tres blocs aprovats.

L'avaluació del Bloc 1 es farà en base a un treball en grup sobre aspectes d'aplicació de la música com a eina didàctica. (70-80%) i una prova escrita sobre aspectes vivencials (especialment de les classes pràctiques) i conceptes generals. (20-30%).

El Bloc 2 s'avaluarà a partir de la presentació de les propostes i dels exercicis gràfics corresponents. El Bloc 3, s'avaluarà percentualment a partir dels treballs i exercicis proposats a classe.

BIBLIOGRAFIA:

Bloc 1. Música:

Bibliografía básica

Aguirre, P. et al. *La música en la escuela, la audición*. Barcelona: Graó, 2003.

Alsina, P. *El área de educación musical. 110* Barcelona: Graó, 1997

Blacking, J. *Fins a quin punt l'home és music?* Vic: Eumo Editorial, 1994.

De Candé, R. *Diccionari de la música*. Barcelona: Ed 62, 1967.

Maideu, J. *Assaig cançons i exercicis* Vic: Eumo Editorial, 1998.

Pascual Mejía, P. *Didactica de la música*. Madrid: Pearson Educación, 2006.

Bibliografía complementaria

Benenzon, R.O. *Manual de Musicoterapia*. Barcelona: Paidós, 1992

Busqué, M., *Virolet Sant Pere i Virolet Sant Pau*. Barcelona. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1981

Busque, M. *Ximic*. Berga: Amalgama, 1996

Michels, U. *Atlas de música I*. Madrid: Alianza Editorial, 1982

Michels, U. *Atlas de música II*. Madrid: Alianza Editorial, 1994

Stravinsky I. *Poética Musical*. Madrid: Taurus, 1977.

Willems, E. *El valor humano de la educación musical*. Barcelona-Buenos Aires: Paidós, 1981.

Bloc 2. Plàstica:

Bibliografía básica:

Argan, G.C., *El arte moderno*. Madrid: Akal, 1991.

Dondis, D.A., *La sintaxis de la imagen*. Barcelona: Gustavo Gili, 1990.

Fabris, G., *Color (proyecto y estética en las artes gráficas)*. Madrid: Ediciones Don Bosco, 1979.

Maltese, C., *Las técnicas artísticas*. Madrid: Cátedra, 1980.

Munari, B., *Diseño y comunicación visual*. Barcelona: Gustavo Gili, 1990.

Panosfsky, E., *Estudios sobre iconología*. Madrid: Alianza Editorial, 1989.

Pedrola, A., *Materials-procediments i tècniques pictòriques*. Barcelona: Barcanova, 1990.

Rudolf, A., *Arte y percepción visual*. Madrid: Alianza Editorial, 1989.

Arheim, R., *El pensamiento visual*. Madrid: Alianza Editorial

Baladan M.; Juanola, R., *L'educació visual a l'escola*. Barcelona: Ed 62, 1984.

Bibliografía complementaria:

Cirlot, Juan Eduardo *El espíritu Abstracto*, Barcelona: Labor.

Gardner, H. *Arte mente y cerebro*, Barcelona: Paidós

Gombrich, Huchberg, Blas *Arte percepción y realidad*, Barcelona: Paidós

Coll, Cèsar *Marc curricular per al'ensenyanat obligatori*. Generalitat Catalunya, Departament d'Ensenyament. Barcelona, 1986.

Hargreaves, D.J. *Infancia y educación artística*, Madrid: Morata

Blanch, Xavier *Cinc centims sobre la reforma educativa*. Barcelona: Proa.

Soler Fierrez, Eduardo *El despertar de los sentidos*. Madrid: Escuela Española, 1986.

Vigotsky, L.S. *La imaginación y el art en la infancia*. Madrid: Akal.

Bloc 3: Audiovisual

Bibliografía básica:

- Aparici, R.; García, A.; Valdivia, M. *La imagen*. Madrid: UNED, 1992.
- Ardid, M. i altres. *La competència bàsica en Tecnologies de la Informació i de la Comunicació*. http://www.xtec.es/escola/tec_inf/tic [2002].
- Bartolomé, A. *Nuevas tecnologías en el aula. Guía de supervivencia*. Barcelona: Editorial Graó, 1999.
- Cabero, J.; Salinas, J.; Duarte, A.M.; Domingo, J. *Las nuevas tecnologías aplicadas a la educación*. Madrid: Síntesis Educación, 2000.
- De Pablos, J.; Jiménez, J. *Nuevas tecnologías. Comunicación Audiovisual y Educación*. Barcelona: Cedecs, 1998.
- Ferrés, J. *Televisión y educación*. Barcelona: Paidós, 1996.
- Ferrés, J. (coord.) *Com veure la TV? I, II i III*. Barcelona: Generalitat de Catalunya-ConSELL de l'Audiovisual de Catalunya, 1998.
- Ferrés, J. *Educar en la cultura del espectáculo*. Barcelona: Paidós, 2000.
- Maquinay, A. i altres. *La competència bàsica en educació audiovisual*. <http://www.xtec.es/audiovisuals/competencies/index.html> [2002].
- Romaguera, J. i altres. *El cinema a l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1986.

Bibliografía complementaria:

- Aparici, R.; Matilla, A. *Lectura de imágenes*. Madrid: Ediciones de la Torre, 1989.
- Ferrés, J.; Bartolomé, A.R. *El vídeo, enseñar vídeo, enseñar con el vídeo*. Barcelona: Gustavo Gili, 1991.
- Fontcuberta, J. *Fotografía: conceptos y procedimientos*. Barcelona: Gustavo Gili, 1990.
- Gubern, R. *Del bisonte a la realidad virtual*. Barcelona: Anagrama, 1998.
- Martínez Abadia, J. *Introducción a la tecnología audiovisual*. Televisión, vídeo, ràdio. Barcelona: Paidós, 1992.
- Pérez, M. *Diccionari dels mitjans audiovisuals*. Vic: Eumo Editorial, 1995.
- Soler, L. *La televisión, una metodología para su aprendizaje*. Barcelona: Gustavo Gili, 1988.

Noves tecnologies aplicades a l'educació

PROFESSORAT: Sònia ESTEVE I FRIGOLA

Marc FUERTES i ALPISTE

Marta MARIMON i MARTÍ

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

OBJECTIUS:

1. Prendre consciència de les implicacions socials i educatives de les noves tecnologies de la informació i de la comunicació en la societat actual i especialment en l'àmbit educatiu.
2. Familiaritzar-se amb els equipaments informàtics i adquirir destreses en la utilització dels diversos tipus de programes informàtics d'accés i gestió de la informació.
3. Conèixer els recursos telemàtics i les seves aportacions a la cerca d'informació i a la comunicació, en especial en la creació de comunitats d'aprenentatge virtual.
4. Conèixer les principals propostes educatives institucionals a Catalunya per a la integració de la tecnologia de la informació i de la comunicació a l'escola i analitzar-ne els diversos àmbits d'utilització.
5. Potenciar la capacitat dels estudiants d'integrar curricularment la tecnologia de la informació i de la comunicació com a eines d'ensenyament-aprenentatge.
6. Dissenyar i crear activitats d'aprenentatge en les quals s'utilitzin les noves tecnologies.
7. Potenciar la innovació educativa i professional.

CONTINGUTS:

1. Implicacions socials i educatives de la Societat de la Informació: paper de les TIC a la societat, reptes per a l'educació, competències docents en TIC, integració de les TIC al currículum.
2. Eines informàtiques d'accés, gestió i tractament de la informació.
3. Eines cognitives digitals: blogs, wikis, WebQuest, caceres del tresor, móns virtuals.
4. Recursos educatiu a Internet: webs de caràcter institucional, applets, bases de dades, publicacions electròniques, programari educatiu.
5. Maquinari interactiu aplicat a l'educació: pissarra digital interactiva, Tablet PC, PDA.
6. Creació de materials educatius multimedia: planificació, disseny i avaluació.
7. Aprendentatge col·laboratiu amb suport virtual.

METODOLOGIA:

El professorat introduirà cada bloc de contingut de l'assignatura. L'estudiant disposarà d'uns materials d'estudi en format paper (dossiers) o en format digital (aula virtual). El treball de l'assignatura es basarà en una sèrie d'activitats que podran ser realitzades de manera individual o en parelles, i de manera grupal amb suport virtual. Una part d'aquest treball es realitzarà en hores de classe, i una altra part en hores de treball personal fora de l'aula. Els dubtes que sorgeixin s'aniran resolent en petit grup en hores de classe o de tutoria (individual o grupal). A l'inici de curs es facilitarà un pla de treball amb el qual l'estudiant podrà planificar l'estudi de l'assignatura. Durant tot el procés serà fonamental la participació activa de l'estudiant. El paper del professorat serà bàsicament d'orientació i de suport a aquesta activitat.

AVALUACIÓ:

Per superar amb èxit l'assignatura serà obligatòria l'assistència a classe i la participació de l'estudiant en les diferents activitats proposades. Es valorarà el treball continuat de l'estudiant al llarg de tot el quadrimestre. Per aprovar l'assignatura serà necessari haver superat satisfactòriament tant el treball individual 25% com el treball en grup (75%).

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Bartolomé, A.R.; Cabanellas, I.; Contín, A.; Grané, M.; Sanmartí, N. *Las tecnologías de la información y la comunicación en la escuela*. Barcelona: Graó, 2002.
- Cabero, J. (coord.) *Nuevas tecnologías aplicadas a la educación*. Madrid: McGraw-Hill, 2006.
- Castells, M. *La era de la información. Economía, sociedad y cultura*. Vol. 1, 2, 3. Madrid: Alianza, 1997.
- COMPETIC. *Competències bàsiques en les Tecnologies de la Informació i la Comunicació*. [CD ROM]. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació, 2004.
- Monereo, C.; Badia, A.; Domènech, M.; Escofet, A.; Fentes, M. *Internet y competencias básicas*. Barcelona: Graó, 2005.
- Sardelich, M.E. *Las nuevas tecnologías en educación. Aplicación e integración de las Nuevas Tecnologías en el desarrollo curricular*. Vigo: Ideaspropias Editorial, 2006.
- Wolton, D. *Internet ¿y después? Una teoría crítica de los nuevos medios de comunicación*. Barcelona: Gedisa, 2000.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

- Bartolomé, A.R. *Tecnología educativa*. Madrid: Síntesis, 1999.
- Bartolomé, A.R. *Nuevas tecnologías en el aula. Guías de supervivencia*. Barcelona: Graó, 1999.
- Cases, J.; Torrescana, M.R. *Les TIC a l'educació infantil*. Barcelona: Editorial UOC, 2006.
- Gallego, D.; Alonso, C.; Cantón, I. *Integración curricular de los recursos tecnológicos*. Barcelona: Oikos Tau, 1996.
- Gros, B. *El ordenador invisible. Hacia la apropiación del ordenador en la enseñanza*. Barcelona: Gedisa EDIUOC, 2000.
- Martínez, F.; Prendes, M.P. *Nuevas tecnologías y educación*. Madrid: Editorial Pearson, 2004.
- Ortega, J.A.; Chacón, A. (coord.) *Nuevas tecnologías para la educación en la era digital*. Madrid: Pirámide, 2007.
- Pérez, A.; Redondo, S. *Projectes telemàtics a l'educació primària: un recurs per transformar l'escola*. Barcelona: Editorial UOC, 2006.
- Rhonda, M. *Enseñar al profesorado cómo utilizar la tecnología*. Barcelona: Editorial UOC, 1994.
- San José, C. *Tecnologías de la información en la educación*. Madrid: Anaya Multimedia, 1998.
- Sancho, J.M. (coord.) *Para una tecnología educativa*. Barcelona: Gedisa, 2000.
- Tisseron, S. *Internet, videojocs, televisió...* Barcelona: Graó, 2006.

WEBS RECOMANADES:

- Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya (XTEC): <http://www.xtec.es>
- Ministerio de Educación y Ciencia. *Tecnologías de la Información y la Comunicación educativas*: <http://www.mec.es/educa/tice/index.html>
- Ajuntament de Barcelona. *L'educació a la ciutat de Barcelona*: <http://www.bcn.es/educacio/>
- Unesco: <http://www.unesco.org>
- Pangea, *Internet solidario*: <http://www.pangea.org>
- Revista Mitjans: <http://mitjans.pangea.org/>
- Intercambiar información y experiencias en educación especial: <http://guindo.pntic.mec.es/~gherrero/nee.htm>
- Nueva Alejandría. *El portal de los educadores*: <http://www.nalejandria.com/>
- Enciclopedia virtual de Tecnología Educativa: <http://dewey.uab.es/pmarques/evte.htm>
- EDUTEC (Revista electrónica de Tecnología Educativa):
<http://www.uib.es/depart/gte/revelec.html>
- Revista Quaderns Digitals: <http://www.quadernsdigitals.net/>
- Portal Educatiu de la Generalitat de Catalunya: <http://www.edu365.com>
- <http://www.gencat.net/temes/cat/educacio.htm>

Matemàtica i la seva didàctica

PROFESSORAT: Pau CASAÑAS i XURIACH
Sònia ESTEVE i FRIGOLA
Isabel SELLAS i AYATS

Quadrimestral. 4,5 crèdits

OBJECTIUS:

1. Aconseguir de l'estudiant un coneixement del disseny curricular de Matemàtiques d'Educació Infantil i de Primària i, al mateix temps, un domini dels continguts bàsics que la integren.
2. Aprofundir en el significat actual de l'educació matemàtica i en alguna línia d'innovació en aquest sentit.
3. Contemplar les nocions bàsiques de didàctica de les Matemàtiques en relació amb la pròpia especialitat.

CONTINGUTS :

1.- L'educació matemàtica

- 1.1. Aspectes definitoris de l'aprenentatge de les Matemàtiques.
- 1.2. El seu paper en l'educació dels nens i nenes de 2 a 12 anys.
- 1.3. Estructura i característiques del disseny curricular a Educació Infantil i Primària.
- 1.4. Criteris metodològics generals i criteris segons les edats.
- 1.5. La Matemàtica i l'atenció a la diversitat.

2.- La Lògica a l'escola

- 2.1. Diferents tipus d'activitats, amb material i amb simbologia escrita. Exercicis directes i inversos.
- 2.2. Les relacions. Tipus de relacions i treball segons edats.
- 2.3. Les agrupacions. Jocs «del sí i del no» amb una i amb dues qualitats.
- 2.4. Les transformacions o canvis de qualitats.
- 2.5. Paralelisme entre els exercicis de lògica amb qualitats i altres de similars amb quantitats.

3.- Nombres i operacions

- 3.1. Gènesi del concepte de nombre en els nens.
- 3.2. Relacions entre nombres.
- 3.3. Tres aspectes en la didàctica de les operacions: lògic, funcional i tècnic. Iniciació a les operacions de suma i de resta.
- 3.4. La base decimal de numeració. Lectura i escriptura de números. Valor posicional de les xifres.
- 3.5. Material manipulable, càcul mental i ús de la calculadora.
- 3.6. Ampliació del camp de coneixement dels nombres. Procés a seguir per part dels alumnes.
- 3.7. Operacions de multiplicar i dividir. Introducció dels nombres fraccionaris.
- 3.8. Nombres decimals. La seva naturalesa. Operacions amb decimals.
- 3.9. Quadrats, cubs i noció d'arrel quadrada. Potències en general.
- 3.10. Múltiples i divisoris.

4.- Problemes

- 4.1. Què entenem per situacions problemàtiques.
- 4.2. Tipologies de problemes.
- 4.3. Continguts procedimentals que es treballen en els problemes
- 4.4. Treballs comuns entre jocs i problemes.

5.- Geometria

- 5.1. El paper de la Geometria en el coneixement de l'espai. Aspectes que es treballen.
- 5.2. Procés dels nens i nenes en l'aprenentatge de la Geometria, segons edats.
- 5.3. Diferents tipus de propietats geomètriques: topològiques, projectives i mètriques

- 5.4. Relacions de posició per criteris topològics, de direcció i de coordenades.
  - 5.5. Estudi i classificacions de figures i cossos geomètrics.
  - 5.6. Iniciació a les transformacions geomètriques i la seva aplicació a l'estudi de figures i cossos.
- 6.-Magnitud i Mesura
- 6.1. Diferents etapes en l'aprenentatge de les mesures.
  - 6.2. La mesura com a pràctica. Noció d'unitat. Diferents unitats emprades.
  - 6.3. Ús dels instruments de mesura.
  - 6.4. Diferents magnituds de les quals es treballa la mesura a l'escola.
- 7.-Estadística i Probabilitat.
- 7.1. Diferents passos en la pràctica de l'estadística a l'escola: recollida de dades; anàlisi i interpretació de les dades; representació per gràfics (diversos tipus).
  - 7.2. Introducció dels paràmetres estadístics elementals.
  - 7.3. Alguns experiments aleatoris. Noció d'atzar.

METODOLOGIA:

La matèria s'agrupa en diversos blocs temàtics que es contemplaran seqüencialment durant el quadrimestre corresponent. Cada bloc es treballarà en tres fases:

- Aprofundiment teòric de la matèria.
- Anàlisi de procediments, conceptes i actituds que cal treballar a l'escola amb els nens i nenes, així com dels objectius a aconseguir.
- Orientacions didàctiques per als futurs mestres.

Es combinaran les exposicions del professor, amb la preparació d'activitats d'aula per part dels estudiants, la posada en comú de recerques i programacions elaborades individualment o en petits grups, i altres activitats pràctiques que el professor pugui organitzar.

AVALUACIÓ:

1. Activitats obligatòries que s'aniran fent al llarg del quadrimestre:
  - 1.1 Activitats de resolució de problemes (10%)
  - 1.2 Altres activitats (15%)
2. Treball de curs (obligatori): disseny, elaboració i portada a la pràctica d'un taller d'activitats matemàtiques (25%)
3. Examen final (50%). Per aprovar l'assignatura s'ha d'aprovar l'examen final.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Alsina, A. (2004): *Desarrollo de competencias matemáticas con recursos lúdico-manipulativos*. Madrid: Narcea.
- Alsina, C. i altres. *Ensenyar matemàtiques*. Barcelona: Graó, 1995
- Canals, M.A. *Per una didàctica de la matemàtica a l'escola. I. Parvulari*. Vic: Eumo Editorial, 1992.
- Castelnuovo, E. *La geometria*. Barcelona: Ketres, 1981.
- Castro, E. (edit.) *Didáctica de la matemática en la educación primaria*. Madrid: Síntesis, 2001.
- Chamorro, M.C. *Didáctica de las matemáticas para Primaria*. Madrid: Pearson Educación, 2005.
- Codina, R.; Enfedaque, J.; Mumbrú, P.; Segarra, L. *Fer matemàtiques*. Barcelona: UB, 1992.
- Sociedad Andaluza de Educación Matemática Thales. *Principios y estándares para la educación matemática*. Sevilla: Sociedad Andaluza de Educación Matemática Thales, 2003.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

Llibres

- Autors diversos. *Actes I Jornades de Didàctica de les Matemàtiques de la Universitat de Vic*. Vic: Facultat d'Educació, 2000.
- Bolt, B. *Actividades matemáticas*. Barcelona: Labor, 1988.
- Canals, M.A. *El càlcul mental i la calculadora*. Vic: Eumo Editorial, 1986.

- Canals, M.A. *Viure les matemàtiques de 3 a 6 anys*. Barcelona: Rosa Sensat, 2000.
- Cascallana, M.T. *Iniciación a la matemática. Materiales y recursos*. Madrid: Santillana, 1988.
- Codina, R.; Enfedaque, J.; Mumbrú, P. i Segarra, L. *Fer matemàtiques*. Vic: Eumo Editorial /Publicacions de la UB / Publicacions de la UAB, 1992.
- Dienes, Z.P. *La lògica y los juegos lógicos*. Barcelona: Teide, 1972
- Esteve, E. et al. *Més de 7 materials per a l'aprenentatge de la matemàtica*. Barcelona: Rosa Sensat, 1988.
- Fisher, R. i Vince, A. *Investigando las matemáticas*. Madrid: Akal, 1990.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. *Curriculum. Educació Primària*. Barcelona: Servei de Difusió i Edicions, 1990.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. *Curriculum. Educació Infantil*. Barcelona: Servei de Difusió i Edicions, 1992.
- Giménez, J. i Girondo, L. *El càlcul a l'escola*. Barcelona: Graó, 1990.
- Gorgorió, N. *Matemáticas y educación. Retos y cambios desde una perspectiva internacional*. Barcelona: Graó, 2000.
- Hernán, F.; Carrillo, E. *Recursos en el aula de matemáticas*. Madrid: Síntesis, 1999.
- Miranda, A.; Fortes, C.; Gil, M.D. *Dificultades del aprendizaje de las matemáticas. Un enfoque evolutivo*. Málaga: Aljibe, 2000.
- Piaget, J. i Szeminska. *Génesis del número en el niño*. Buenos Aires: Guadalupe, 1982

Revistes

- *Biaix, revista de la Federació d'Entitats per a l'Ensenyament de les Matemàtiques a Catalunya*, 1992.
- *L'Escaire: revista de didàctica de les Matemàtiques*. Barcelona: Departament de Matemàtiques i Estadística de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de la Universitat Politècnica de Barcelona, 1979.
- *Suma: revista sobre la enseñanza y aprendizaje de las matemáticas*. Granada: Federación Española de Sociedades de Profesores de Matemáticas, 1988.
- *Uno: revista de didáctica de las matemáticas*. Barcelona: Graó Educación, 1994.

WEBS RECOMANADES:

- <http://www.educ.ar/>
- <http://www.mathsnet.net/dynamic/cindy/index.html>
- <http://www.standars.nctm.org/>
- <http://www.pisa.oecd.org/>
- <http://platea.pntic.mec.es/-aperez4/index.html>

Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural

PROFESSORAT: Joan CALLARISA i MAS
Joan CULÍ i RIBAS
Jordi MARTÍ i FEIXAS
Ramon RIAL i CARBONELL
Sebastià RIERA i CUSÍ
Jacint TORRENTS i BUXÓ

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

Consolidar els coneixements fonamentals necessaris per a l'ensenyament de les ciències naturals i les ciències socials a les etapes d'infantil i primària i adquirir una primera visió de com treballar a l'aula les àrees relacionades amb el coneixement del medi.

CONTINGUTS

BLOC I

1. El coneixement del medi.

- 1.1. El medi com a sistema.
- 1.2. Les ciències naturals i les ciències socials en l'estudi del medi.
- 1.3. El coneixement del medi a l'escola.

BLOC II

1. El coneixement del medi natural.

- 1.1. Els éssers vius i els processos biològics.
  - 1.1.1. Les característiques dels éssers vius.
  - 1.1.2. Les funcions vitals en els animals i les plantes.
  - 1.1.3. Les relacions dels organismes amb el medi.
- 1.2. La matèria, els materials i les seves propietats.
  - 1.2.1. Els estats de la matèria i els canvis d'estat.
  - 1.2.2. Les propietats i el comportament dels materials.
- 1.3. El funcionament dels sistemes físics.
  - 1.3.1. Les forces i el moviment.
  - 1.3.2. L'energia. Les seves manifestacions i els seus efectes sobre els sistemes físics.
- 1.4. La Terra a l'Univers.
  - 1.4.1. Origen i composició de l'Univers.
  - 1.4.2. El Sistema Solar.
  - 1.4.3. La Terra com a planeta.

BLOC III

1. El coneixement del medi social i cultural

- 1.1 L'espai i temps.
  - 1.1.1 La construcció social de l'espai i el temps.
  - 1.1.2 Unitats de mesura del temps
  - 1.1.3 El temps històric i social.
  - 1.1.4 La percepció de l'espai.
  - 1.1.5 La representació cartogràfica.
- 1.2 Societat i Cultura.
  - 1.2.1 Evolució humana i tecnologia.
  - 1.2.2 La població.

1.2.3 Les activitats humanes.

1.2.4 L'organització política.

METODOLOGIA:

L'assignatura es treballarà d'una forma activa i participativa de manera que la implicació i el treball de l'estudiant adquireixen una importància fonamental.

L'assignatura serà impartida per dos professors, un especialista en ciències socials i l'altre especialista en ciències naturals.

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura es farà a partir d'una prova escrita i del treball dirigit i individual de cada alumne. Es valorarà la participació a les activitats de classe i l'assistència a altres activitats proposades al llarg de l'assignatura.

Per superar l'assignatura cal aprovar totes les parts, es considerarà, però, aquells que treguin un mínim de 4 de l'examen o dels treballs.

Els instruments i criteris de càlcul són els següents:

1. Examen de continguts, 50% de la nota final a repartir de la següent manera: Bloc I 10%, Bloc II 20% i Bloc III 20%.
2. Treballs individuals i col·lectius, 50% de la nota final a repartir de la següent manera: Naturals 25%, Socials 25%.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

Benejam, P.; Pagès, J. (coord.) *Enseñar y aprender ciencias sociales, geografía e historia en la educación secundaria*. Barcelona: ICE-UB/Horsori, 1998.

Banet, E. *Los procesos de nutrición humana*. Madrid: Síntesis, 2001.

Calaf, R. *Didáctica de las ciencias sociales didáctica de la historia*. Vilassar: Oikos-tau, 1994.

Calaf, R. i altres *Aprender a enseñar geografía*. Vilassar: Oikos-tau, 1997.

Harlen, W. *Enseñanza y aprendizaje de las ciencias*. Madrid: Morata, 1998.

Hernández, F.X. *Història de Catalunya. Història i memòria*. Barcelona: Pòrtic, 1998.

Lahera, J.; Forteza, A. *Ciencias físicas en primaria y secundaria*. Madrid: Editorial CCS, 2003.

Pedrinaci, E. *Los procesos geológicos internos*. Madrid: Síntesis, 2001.

Prieto, T. i altres *La materia y los materiales*. Madrid: Síntesis Educación, 2000.

Pujol, R.M. *Didáctica de las ciencias en la educación primaria*. Madrid: Síntesis, 2003.

Tilló, T. *Didáctica de les ciències naturals: Biología*. Barcelona: Edicions de la UB, 1999.

Trepat, C.A.; Comes, P. *El tiempo y el espacio en la didáctica de las ciencias sociales*. Barcelona: Graó, 1998.

Varela, M.P. *Electricidad y magnetismo*. Madrid: Síntesis, 2000.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

Coneixement del medi natural. Actualització científica. Vic: Eumo Editorial, 1994.

Coneixement del medi natural. Propostes didàctiques. Vic: Eumo Editorial, 1994.

Langaney, A. i altres. *La història més bella de l'home*. Barcelona: Ed 62, 1999.

Morin, E. *Els 7 coneixements bàsics per a l'educació del futur*. Barcelona: Centre UNESCO de Catalunya, 2000.

Morin, E. *Tenir el cap clar*. Barcelona: La Campana, 2001.

Reeves, H. i altres. *La història més bella del món*. Barcelona: Edicions 62, 1997.

Bolós, M. de (dir.) *Manual de ciencia del paisaje*. Barcelona: Masson, 1992.

Carreras, C. *Geografía humana*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona, 1998.

Cavalli-Sforza, L.G. *Qui som. Història de la diversitat humana*. Barcelona: ICEM, 1994.

García Ruiz, A.L. (coord) *Didáctica de las ciencias sociales en la educación primaria*. Sevilla: Algaida Editores, 1993.

Lacoste, Y.; Ghirardi, R. *Geografía general física y humana*. Vilassar: Oikos-tau, 1983.

- Panareda, J.M. *Resum de geografia física de Catalunya*. Vic: Eumo Editorial, 1996.
- Panareda, J.M. *Resum de geografia humana de Catalunya*. Vic: Eumo Editorial, 1997.
- Sимposium de didáctica de las ciencias sociales*. 10è. Logroño: Universidad de la Rioja, 1999.
- Trepat, C.A. *Procedimientos en historia. Un punto de vista didáctico*. Barcelona: Graó, 1995.
- Trilló, T. *Didàctica de les ciències naturals*. Biologia. Barcelona: Edicions UB, 1999.

Teories i Institucions Contemporànies de l'Educació

PROFESSORAT: Eulàlia COLLELLDEMONTI PUJADAS

Jordi COLLET i SABÉ

Joan SOLER i MATA

Quadrimestral; 6 crèdits.

OBJECTIUS:

A través de l'assignatura Teories i Institucions Contemporànies de l'Educació es pretén formar els estudiants de Mestre en el coneixement dels corrents educatius més rellevants i dels pedagogs i educadors més influents de l'època contemporània, així com en l'aplicació que han tingut fins als nostres dies a través de les institucions educatives i els seus agents.

CONTINGUTS:

Bloc I: L'educació i les institucions educatives

1. Aproximació al concepte d'educació.

- 1.1. Educació, socialització, educabilitat, ensenyament-aprenentatge.
- 1.2. Àmbits educatius.
- 1.3. Educació i Pedagogia.

2. Principis i institucions educatives.

- 2.1. Els sistemes educatius. L'evolució del sistema escolar a Catalunya i Espanya.
- 2.2. Els centres educatius. L'evolució històrica de la institució escolar.

Bloc II: Esbós de pedagogia contemporània

3. El mapa dels corrents pedagògics: del repte de l'educació per a tothom a l'educació al llarg de la vida.

4. Els inicis de la Modernitat.

4.1. Principis:

La Il·lustració i l'educació com a dret universal. Limitacions en la pràctica educativa.

4.2. Corrents pedagògics:

De la filosofia a la pedagogia: el naturalisme, l'idealisme, el romanticisme i el racionalisme.

De la ciència a la pedagogia: l'empirisme i el positivisme.

4.3. Les institucions educatives i les experiències pedagògiques:

El paidocentrisme. La descoberta de la infància.

La discussió sobre educació pública - educació privada.

La introducció de noves àrees temàtiques en l'educació formal.

L'aportació de l'educació cívica.

5. La Modernitat utòpica.

5.1. Principis:

Les societats en transformació: la democratització de l'ensenyament.

La presència del moviments polítics en l'educació

L'emergència de les noves ciències de l'educació

5.2. Corrents pedagògics:

Pedagogia activa i renovació pedagògica

Pedagogia socialista i marxista

Pedagogies antiautoritàries

5.3. Les institucions educatives i les experiències pedagògiques:

- La consolidació dels sistemes educatius.
- Els nous continguts de l'educació.
- Les noves metodologies d'ensenyament-aprenentatge.
- 6. La crisi de la modernitat i les perspectives del segle XXI.**

6.1. Principis:

- De la mundialització a la globalització.
- L'impacte de les teories econòmiques.
- La tecnificació de les pedagogies.

6.2. Perspectives pedagògiques:

- Pedagogies tecnològiques.
- Pedagogies psicològiques.
- Pedagogies crítiques i de les minories.

6.3. Les institucions educatives i les experiències pedagògiques:

- La redefinició de les funcions de les escoles.
- L'educació al llarg de la vida. Les tipologies d'institucions educatives.
- La complexitat com a font i forma educativa.
- L'educació fora de l'escola. La ciutat educadora. Els plans educatius d'entorn

METODOLOGIA I PLA DE TREBALL:

Les sessions de classe constaran d'explicacions per part del professor, lectura i comentari d'articles, textos i altres documents, projecció de vídeos i diapositives, treballs en petits grups, debats col·lectius i exposicions de treballs per part dels estudiants. Segons el desenvolupament de l'assignatura i del curs, hi haurà alguna conferència o altres activitats complementàries. És imprescindible l'assistència a classe per a seguir correctament el desenvolupament del programa de l'assignatura.

A l'inici del quadrimestre es presentarà una proposta de textos o llibres de lectura i es donaran orientacions per a la realització d'un treball escrit.

Durant el quadrimestre es realitzaran activitats orals i escrites i comentaris de textos i d'altres documents audiovisuals (vídeos, diapositives, pel·lícules, etc.) que seran evaluats de forma individual. Caldra preparar i realitzar una activitat en grup sobre un apartat del programa que serà evaluada de forma grupal.

A l'inici del quadrimestre també es lliurarà un Pla de treball de les diferents activitats que s'hauran de realitzar.

La tutoria és una part important de les activitats de l'assignatura i l'estudiant hauria d'assistir-hi sempre que ho necessiti. Es recomana mantenir almenys una entrevista o consulta per a cada un dels treballs de curs: manca de bibliografia, dubtes sobre el guió o l'estructura del treball, etc.

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura es farà a partir dels següents elements:

Realització d'activitats de classe, de forma individual i/o en grup.

Treball individual: Lectura i comentari de textos o llibre.

Prova escrita sobre els continguts de l'assignatura.

La nota final de l'assignatura serà la ponderació dels següents aspectes:

- Activitats de classe (individuals i en grup)	3
- Treball individual	4
- Prova escrita (final del quadrimestre)	3
Total.....	10

La suma només es farà quan els tres apartats estiguin superats satisfactòriament. En cas contrari, l'estudiant s'haurà de presentar a la segona convocatòria.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Delors, J. (dir.). *Educació: hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: UNESCO, 1996.
- Esteve, J.M. *La tercera revolución educativa. La educación en la sociedad del conocimiento*. Barcelona: Paidós, 2003.
- Houssaye, J. (dir.). *Quinze pedagogos: la seva influència, avui*. Barcelona: UOC/Proa, 1995.
- Mallart, J.; Teixidó, M. i Vilanou, C. (ed.) *Repensar la pedagogia, avui*. Barcelona: Societat Catalana de Pedagogia/Eumo, 2001.
- Pozo Andrés, M. del Mar (ed.) *Teorías e instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2004.
- Meirieu, Ph. *En la escuela hoy*. Barcelona: Rosa Sensat – Octaedro, 2004.
- Monés, J.(coord.) *La educación en el siglo XX*. Barcelona: Praxis, 2006.
- Negrín, O. y Vergara, J. *Teorías e instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Editorial Centro de estudios Ramon Areces, 2005 (2^a ed.)
- Núñez, L. i Romero, C. *Pensar la educación. Conceptos y opciones fundamentales*. Madrid: Pirámide, 2003.
- Trilla, J. (coord.) *El legado pedagógico del siglo XX para la escuela del siglo XXI*. Barcelona: Graó, 2001.
- VVAA. *Pedagogías del siglo XX*. Barcelona: Cuadernos de Pedagogía, 2000
- Viñao, A. *Escuela para todos. Educación y modernidad en la España del siglo XX*. Madrid: Marcial Pons Ediciones de Historia, 2004

Bibliografia complementària:

- Borrás, J.M. (dir). *Historia de la infancia en la España contemporánea (1834-1936)*. Madrid: Min. Trabajo y Asuntos sociales, 1996.
- Carreño, M. ed.) *Teorías e instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Síntesis, 2000.
- Colom, A.J. i altres. *Teorías e instituciones contemporáneas de la educación*. Barcelona: Ariel, 1997.
- Dávila, P. *La bonrada medianía. Génesis y formación del magisterio español*. Barcelona: PPU, 1994.
- Delgado, B. (dir.). *Historia de la Educación en España y América*. 3 volums. Madrid: SM, 1992/1994.
- Delgado, B. *Historia de la infancia*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Diversos autors. *30 retratos de maestras*. Madrid: Cuadernos de Pedagogía-CissPraxis, 2005.
- Escolano, A. *La educación en la España contemporánea*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2002.
- Fullat, O. *Filosofía de la educación*. Madrid: Síntesis, 2000.
- Gimeno Sacristán, J. *La educación que aún es posible*. Madrid: Morata, 2005.
- Lomas, C. (ed.) *La vida en las aulas*. Barcelona: Paidós, 2002.
- Meirieu, Ph. *La escuela, modo de empleo. De los “métodos activos” a la pedagogía diferenciada*. Barcelona: Ocatedro, 1997.
- Meirieu, Ph. *Frankenstein educador*. Barcelona: Laertes, 1998.
- Negrín, O. i Vergara, J. *Antología de textos de teorías e instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Editorial Centro de estudios Ramon Areces, 2005.
- Puig, J.M. *Teoría de la educación*. Barcelona: PPU, 1986.
- Trilla, J. *Ensayos sobre la escuela*. Barcelona: Laertes, 1985.
- Trilla, J. *La educación fuera de la escuela*. Barcelona: Planeta, 1985.
- Trilla, J. *Otras educaciones*. Barcelona: Anthropos, 1993.
- Viñao, A. *Tiempos escolares, tiempos sociales*. Barcelona: Ariel, 1998.

ASSIGNATURES OBLIGATÒRIES DE SEGON CURS

Educació Física i la seva Didàctica I

PROFESSORAT: Eduard RAMÍREZ i BANZO
Gemma TORRES i CLADERA

Anual. 9 crèdits.

OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA:

Els objectius de l'assignatura els agrupem en dos grans blocs:

Primer Bloc:

- Comprendre el significat i la importància de l'educació física.
- Conèixer els aspectes bàsics per ensenyar educació física de forma eficaç.
- Conèixer diferents estratègies d'ensenyança ajustades a l'educació física a primària: el mestre/a eficaç
- Elaborar una planificació anual i seqüenciar els blocs de continguts del currículum d'educació física per a un curs o cicle de primària.
- Elaborar una unitat de programació i portar a terme una sessió d'educació física.

Segon Bloc:

- Conèixer què és el joc i saber-lo utilitzar com a recurs didàctic.
- Saber seqüenciar i classificar els diferents tipus de jocs
- Elaborar i portar a terme a nivell pràctic una sessió de jocs.
- Gaudir amb la realització de jocs

METODOLOGIA:

Les sessions es desenvoluparan combinant els fonaments teòrics l'educació física relacionats amb el currículum i l'ensenyament eficaç, amb la part pràctica. És molt important la participació activa de tots els estudiants per obtenir una bona assimilació de tot el que comporta l'educació per mitjà de l'activitat física. Tant en les sessions teòriques com pràctiques serà important la discussió i el debat per tal de reflexionar sobre l'Educació Física.

CONTINGUTS:

Els continguts estaran estructurats en dos blocs i en vuit unitats de programació.

Primer bloc:

UP₁ i UP₂

1. Introducció al concepte d'educació física:

1.1. Aproximació al concepte actual d'Educació Física: Finalitats i objectius generals de l'àrea d'Educació Física a Primària.

1.2. L'Educació Física a l'escola. Justificació de l'àrea.

1.3. Concepte de didàctica de l'Educació Física.

2. El currículum d'Educació Física a Primària.

2.1. Competències bàsiques i de l'àrea d'Educació Física.

3. Anàlisi i aprofundiment dels cinc blocs de continguts a l'etapa de primària.

UP₃, UP₄ i UP₅

4. Planificació anual.

- 4.1. Disseny d'un pla anual.
- 4.2. Elaboració d'una unitat didàctica.
- 4.3. La sessió en l'Educació Física.
  - 4.3.1. Organització de la sessió: Parts de la sessió, el temps de sessió, la formació de grups i recursos materials i didàctics.
  - 4.3.2. Desenvolupament i anàlisi d'una sessió d'Educació Física.

UP6

- 5. Ensenyament eficaç de l'Educació Física a Primària
  - 5.1. El/la mestre/a d'Educació Física com a transmissor de continguts.

UP7

- 5.2- Estratègies d'ensenyament per a l'educació física de primària:
  - 5.2.1- Les tasques didàctiques i les activitats d'educació física: Intencionalitat educativa
  - 5.2.2- Presentació i motivació per la tasca didàctica.
  - 5.2.3- Tipus de tasca en funció de la presentació: No definides, semidefinides i definides.

Segon bloc:

UP8

6- Teoria del joc:

- 6.1- Definició de joc, formes jugades i esport.
- 6.2- Elements constitutius del joc:
  - 6.2.1- Elements quantitatius.
  - 6.2.2- Elements qualitatius.
  - 6.2.3- Jocs amb significació pràctica.
- 6.3- Teories del joc.
- 6.4- Classificacions del joc:
  - 6.4.1- Seqüenciació del joc en el currículum de primària.

7- El joc educatiu:

- 7.1- El joc i el treball dels continguts actitudinals. El joc i la resolució de problemes.
- 7.2- Com presentar un joc, dirigir-lo i millorar-lo.
- 7.3- Variants del joc: un recurs pel mestre creatiu.

AVALUACIÓ:

Es considerarà bàsica l'assistència a les sessions pràctiques amb un mínim del 80% i superar les avaluacions parciales i final (prova escrita) de les diferents UP.

- Disseny escrit d'un pla anual (UP3).
- Elaboració escrita d'una unitat de programació i desenvolupament pràctic d'una sessió (UP4).
- Observació i anàlisi de la sessió que s'ha portat a la pràctica en DVD (UP5).
- Presentació d'un joc de forma pràctica i les seves possibles variants (UP8).
- Elaboració de les fitxes dels jocs i les seves variants.
- Exposició teòrica d'un bloc de continguts a primària en grups.
- Lectura d'articles relacionats amb els continguts.
- Assistència i participació activa.
- Examen escrit.

* Per aprovar l'assignatura s'han d'aprovar totes les parts amb l'assistència pràctica mínima del 80%.

OBSERVACIONS: Per a les classes pràctiques és obligatori portar roba i calçat esportius.

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica:

- Blández, J. *La utilización del material y del espacio en Educación Física*. Barcelona: INDE, 1995.
- Blázquez, D. *Elección de un método en educación física: Las situaciones-problema*. Barcelona: Revista Apunts. Vol XIX, n. 74, juny 1982.
- Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya. *Curriculum. Educació Primària*. Barcelona, 1994.
- Florence, J. *Tareas significativas en Educación escolar*. Barcelona. INDE, 1991.
- Galera, A. *Manual de didáctica de la educación física I y II*. Barcelona: Paidós, 2001.
- Pieron, M. *Didáctica de las actividades físicas y deportivas*. Madrid. Gymnos, 1988.
- Sales, J. *El currículum de la educación física en primaria*. Barcelona, INDE, 2001.
- Siedentop, D. *Aprender a enseñar la Educación Física*. Barcelona: INDE, 1998.
- Vázquez, B. *La educación física en la educación básica*. Madrid: Gymnos, 1989.

Complementària.

- Blázquez, D. *La Educación Física*. Barcelona: INDE, 2002.
- Castañer, M i Camerino, O. *La educación física en la enseñanza primaria*. Barcelona. INDE, 1991.
- Conde Caveda, J.L. *Cuentos motores* (vol I i II). Barcelona: Paidotribo, 1984.
- Contreras Jordán, O. *Didáctica de la Educación Física*. Barcelona. INDE, 1998.
- Gonzalez Herrero M.E. *Educación Física en Primaria* (vol. I-V). Barcelona: Paidotribo, 1996.
- Guitart, R. *Jugary divertirse sin excluir*. Barcelona: Graó, 1999.
- Mosston, M. *La enseñanza de la educación física (la reforma de los estilos de enseñanza)*. Barcelona: Hispano Europea, 1993.
- Prat, M. *El perfil profesional del mestre especialista d'Educació Física*. Revista Apunts. n. 61, 2000.
- Rico, L; Madrid, D. *Fundamentos didácticos de la áreas curriculares*. Madrid: Síntesis, 2000.
- Ríos, M; Blanco, A; Bonany, T; Carol, N. *El juego y los alumnos con discapacidad*. Barcelona: Paidotribo, 1998.
- Sáenz-López, P. *La importància de l'Educació Física a Primària*. Barcelona. Revista: Apunts n. 57, 1999.
- Sánchez Bañuelos, F. *Bases para una didáctica de la educación física y el deporte*. Madrid: Gymnos, 1992.
- Sicilia, A; Delgado, M. *Educación Física y Estilos de Enseñanza*. Barcelona: INDE, 2002.
- Varis. *La educación física en primaria reforma* (vol. I i II). Barcelona: Paidotribo, 1993.

Webs recomanades:

- <http://www.xtec.es>.
- <http://www.efdeportes.com>

Revistes:

- *Apunts d'Educació Física*.
- *Tàndem. Educació Física*.

Pràctiques I

PROFESSORS TUTORS: Tot el professorat de la Facultat d'Educació.

COORDINACIÓ: Jordi MARTÍ i FEIXAS
Olga PEDRAGOSA i XUCLÀ

Anual. 15 crèdits.

Les pràctiques en el segon any del pla d'estudis de Mestre estan concebudes fonamentalment per aprofundir en el coneixement de la institució escolar, per analitzar la dinàmica del grup-classe al si de l'aula i per exercitar-se en la confecció de propostes curriculars i didàctiques.

OBJECTIUS

1. Conèixer de prop el treball educatiu que es duu a terme en el centre de pràctiques i participar-hi com a ajudant o col·laborador de l'equip de mestres de l'escola.
2. Conèixer el context social i cultural de l'escola i les característiques del centre com a institució (tipologia, projecte educatiu, organització, serveis, pla de curs, etc.).
3. Analitzar els elements que defineixen la dinàmica del grup-classe, les característiques dels nens i nenes i l'espai de l'aula i observar i analitzar la pràctica educativa de l'aula (àrees d'ensenyament, metodologies i estratègies, recursos i materials, activitats d'aprenentatge, avaluació, etc.).
4. Planificar i desenvolupar, d'acord amb els tutors, un treball didàctic dirigit als alumnes de l'aula.
5. Reflexionar de forma sistemàtica, crítica i constructiva sobre la pròpia pràctica duta a terme per l'estudiant en el centre.

TEMPORALITZACIÓ:

Les Pràctiques I consten de tres períodes:

1. Període de preparació: a més a més de les sessions que ja figuren al calendari acadèmic, durant el primer quadrimestre es fan diverses sessions de preparació de les pràctiques en l'espai horari d'activitats complementàries. Les dates d'questes sessions s'anuncien el mes d'octubre des de la coordinació dels estudis. A la primera de les sessions de preparació s'entrega als estudiants el Guió de Pràctiques I.
2. Període d'estada a l'escola: Els estudiants assisteixen a un centre escolar durant un període intensiu de matí i tarda (sis hores diàries), els mesos de gener i febrer (vegeu calendari acadèmic).
3. Període de redacció de la memòria: la redacció de la memòria es fa des del gener a l'abril. La data de lliurament de la memòria s'ha de consultar al calendari oficial de proves d'avaluació o al Guió de Pràctiques I.

ACTIVITATS:

Durant les pràctiques l'estudiant ha d'actuar com a ajudant o col·laborador del mestre/a en la conducció del grup-classe, i s'encarregarà de totes aquelles activitats que, d'acord amb el mestre/a, pugui dur a terme. És important que l'estudiant es responsabilitzi d'alguns aspectes del treball escolar per tal d'introduir-se de manera activa en tot el que suposa fer de mestre. És indispensable, per tant, que l'estudiant tingui una activitat participativa i receptiva als suggeriments dels mestres de cara a l'aprofitament màxim de les pràctiques. També és aconsellable l'assistència a les activitats que l'escola realitza; des de les més habituals per al funcionament del centre (reunions de cicle, claustres...), fins a sortides, festes i activitats extraescolars, sempre que l'escola hi estigui d'acord. És indispensable la puntualitat a l'escola. A més de l'actuació com a practicant, una altra part fonamental de l'activitat és la memòria de pràctiques que l'estudiant haurà de redactar. És la reflexió escrita, l'aprofundiment formalitzat en un treball

del que ha estat la pràctica en una escola. Les orientacions per a les Pràctiques I i per a la redacció de la memòria es lliuraran abans de l'inici del període de Pràctiques durant unes sessions de treball i de tutoria de caràcter obligatori.

La confecció de la memòria haurà de seguir els criteris i normes habituals en la redacció de treballs.

CICLES I ESCOLA ON FER LES PRÀCTIQUES:

Lloc: La Facultat d'Educació disposa d'una xarxa d'escoles col·laboradores. L'assignació del centre de Pràctiques es comença a gestionar a finals del curs anterior a la seva realització. L'estudiant ha d'haver tramitat a la Secretaria de Pràctiques la seva sol·licitud de centre en data anterior al 10 d'octubre del curs en què realitza les pràctiques. En cas que no ho hagi fet només se li assignarà centre de pràctiques si queden places vacants.

Des de la Coordinació de Pràctiques es distribueixen les escoles seguint el criteri de residència habitual de l'estudiant sempre que sigui possible.

Nivell: Els estudiants d'Educació Infantil realitzaran les pràctiques a parvulari (P-3, P-4 i P-5).

Així mateix els estudiants podran realitzar les Pràctiques en una escola rural amb un pla de treball relacionat amb l'assignatura Seminari d'Escola Rural.

AVALUACIÓ:

Per aprovació de la Comissió Acadèmica de la UVic, l'assignatura de Pràctiques I és anual i té una única convocatòria (juny).

Per als estudiants les pràctiques de segon curs comporten:

1. Assistència a l'escola durant el període intensiu establert.
2. Assistència a claustres, reunions de cicles i departaments, sempre i quan l'escola ho vulgui.
3. Entrevistes i intercanvi d'informació amb el professor-tutor.
4. Assistència a les sessions de formació de pràctiques.
5. Presentació de la memòria de pràctiques dins el termini acordat (i del diari de pràctiques si el professor-tutor el demana).

L'avaluació de l'assignatura de Pràctiques I és responsabilitat del tutor/a de la UVic i es fa a partir de tres elements que cal aprovar de manera independent per poder fer mitjana:

- a. L'estada al centre de pràctiques, avaluada pel tutor/a de la Universitat a partir de l'informe i les entrevistes del mestre-tutor/a de l'escola (40%).
- b. El seguiment de les pràctiques (tutories, lliurament de documents, etc.) (20%).
- c. La Memòria de Pràctiques (40%).

Per aprovar l'assignatura cal aprovar cadascun dels apartats anteriors.

Les i els estudiants matriculats a l'assignatura de Pràctiques I han de presentar la Memòria de Pràctiques dins el termini fixat. Si el tutor o tutora de la Universitat considera que la Memòria està suspesa amb una nota igual o superior a 4, l'estudiant la podrà refer atenent les indicacions del seu tutor o la seva tutora abans del tancament de les actes de la convocatòria de juny, tenint en compte que la nota final no podrà ser superior a l'Aprovat.

Si es suspèn la convocatòria única (correspondent al juny) s'haurà de tornar a matricular l'assignatura i això suposarà repetir l'estada al centre i la Memòria correspondent.

D'acord amb la normativa del règim de permanència de la UVic, si un estudiant no supera l'assignatura de Pràctiques I després de dues convocatòries, el degà/degana del centre podrà fer la proposta al rector/a de la Universitat de desvincular l'estudiant dels estudis corresponents.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

- Antúnez, S.; Del Carmen, L.M.; Imbernon, F.; Parcerisa, A.; Zabala, A. *Del projecte educatiu a la programació d'aula. El què, el quan i el com dels instruments de la planificació didàctica.* Barcelona: Graó, 1991.
- Boix, R. *Estrategias y recursos didácticos en la escuela rural.* Barcelona: Graó, 1995.
- Coll, C.; et al. *Los contenidos en la reforma. Enseñanzas y aprendizaje de conceptos, procedimientos y actitudes.* Madrid: Aula XXI, 1992.
- Del Carmen, L.M. *La planificació de cicle i curs.* Barcelona: ICE-Graó, 1993.
- Domínguez, G. Apología del diario escolar. *Cuadernos de Pedagogía.* 256, p. 20-24.
- Franch, J.; Pèlach, J. *Construir un projecte d'escola.* Vic: Eumo Editorial, 1986.
- Franch; Darder; Coll; Pèlach; *El grup-classe: Un potencial educatiu fonamental.* Vic: Eumo Editorial, 1991.
- Gómez, J.; Navarro, P.; Vázquez, F. "Diari escolar". *Guix,* 187, pp. 59-61.
- González; Latorre; *El mestre investigador.* Barcelona: Graó, 1987.
- Mauri; Valls; Gómez; *Els continguts escolars. El tractament del currículum.* Barcelona: Graó, 1992. Col·lecció MIE.
- Torrents, M. *Aprendre a ensenyar a aprendre.* Vic: Eumo Editorial, 1988.
- Zabala, A. *La práctica educativa. Com ensenyar.* Barcelona: Graó, 1995.

Cadascun dels tutors o tutores de la Facultat farà les seves pròpies recomanacions de bibliografia.

Bases Psicopedagògiques de l'Educació Especial

PROFESSORAT: Mila NARANJO i LLANOS
Gemma RIERA i ROMERO

Docència Anual. 8 crèdits

OBJECTIUS:

Conèixer els aspectes bàsics de l'escola oberta a la diversitat des d'un enfocament inclusiu.
Entendre l'evolució de l'Educació Especial des dels models més selectius fins a l'actualitat.
Argumentar i defensar els principis que fonamenten l'Educació Especial en el marc de les escoles comprensives.

L'atenció a la diversitat de l'alumnat en el marc del sistema educatiu actual a Catalunya:

- Reconèixer les principals NEE que es poden derivar de les diferents condicions l'aprenentatge dels alumnes.
- Organitzar la resposta adequada per respondre les NEE que es poden presentar com a conseqüència de les característiques personals i de l'entorn, de forma temporal o permanent durant el seu procés d'aprenentatge.
- Identificar els recursos existents per l'adequació de les respostes educatives als alumnes amb NEE.

Proporcionar recursos bibliogràfics, metodològics i curriculars per ajustar la intervenció dels professionals en la millora de l'Atenció a la Diversitat.

Sensibilitzar el futur mestre del compromís que ha d'assumir el respecte i comprensió de les diferències individuals de l'alumnat, entenent-les com a font de riquesa a la qual ha de respondre des de la seva tasca diària com a docent.

CONTINGUTS:

BLOC I

1. La diversitat a l'escola.
2. El concepte d'Educació Especial i Necesitats Educatives Especials.
3. Model selectiu; integrador i inclusiu d'Atenció a la Diversitat.
4. L'atenció a l'alumnat amb NEE:
  - 4.1. L'Avaluació Psicopedagògica.
  - 4.2. Escolarització de l'alumnat amb NEE.

BLOC II

5. Les necessitats educatives especials derivades de:
  - 5.1. La deficiència visual.
  - 5.2. La deficiència auditiva.
  - 5.3. La superdotació.
  - 5.4. El déficit d'atenció amb i sense hiperactivitat.
  - 5.5. L'autisme.
  - 5.6. La síndrome de Down.
  - 5.7. Trastorns del llenguatge: la dislèxia.

BLOC III

6. Resposta Educativa i Estratègies d'Atenció a la diversitat:
  - 6.1. Ensenyament multinivell.
  - 6.2. Adaptacions curriculars.
  - 6.3. Aprendentatge cooperatiu.

- 6.4. Autoregulació de l'aprenentatge.
7. La família de l'alumnat amb NEE
8. Recursos i serveis de suport per a l'alumnat amb NEE.

METODOLOGIA:

Les sessions de treball combinaran les explicacions i comentaris del professor amb la visualització de vídeos i posterior anàlisi del contingut, i la realització d'activitats pràctiques –individuals i en grup– per part dels estudiants.

AVALUACIÓ:

Els alumnes seran evaluats a partir dels següents elements:

- Un examen a final de cada quadrimestre.
- La realització d'un treball relacionat amb el desenvolupament d'un tema de l'apartat 5 del temari.
- Dues lectures obligatòries.
- Participació i assistència a l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

Ainscow, M. *Necesidades educativas especiales en el aula*. Madrid: Narcea, 1995.

Puigdellívol, I. *Necessitats Educatives Especials*. Vic: Eumo Editorial, 1993.

Paula, I. *Educación Especial. Técnicas de Intervención*. McGraw Hill, 2003.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

Bautista, R. *Necesidades educativas especiales. Manual teórico práctico*. Málaga: Aljibe, 1991.

Fortes, M.C. *Bases psicológicas de la Educación Especial*. València: Promolibro, 1996.

Giné, C. *Evaluación psicopedagógica y necesidades educativas especiales*. Barcelona: Masson, 2000.

Gisbert, J. *Educación Especial*. Madrid: Cincel, 1985.

Illan, N. *Didáctica y organización en la educación Especial*. Málaga: Aljibe, 1996.

Mayor, J. *Manual de Educación Especial*. Madrid: Anaya, 1989.

Pujolàs, P. *Aprendre junts alumnes diferents*. Vic: Eumo Editorial, 2003.

Sánchez, A. *Necesidades e intervención psicopedagógica*. Barcelona: PPU, 1993.

Stainback i Stainback. *Curriculum considerations in inclusive classrooms*. Baltimore: Paul H. Brookes, 1992.

Revistes :

Les principals revistes relacionades amb l'Educació Especial presents a la Biblioteca de la UVic són:

Fiapas

Integración (revista sobre ceguesa i deficiència visual)

Integración (revista sobre implants coclears)

Journal of Learning Disabilities

Revista de Logopedia, Foniatria y Audiología

Suports

Siglo cero

Teaching Exceptional Children

The journal of special education

Bases Biològiques i Fisiològiques del Moviment

PROFESSORAT: Agustí COMELLA i CAYUELA
Francesc MARÍN i SERRANO

Docència Anual. 8 crèdits.

OBJECTIUS:

L'objectiu és aconseguir que l'estudiant sigui capaç de reconèixer i descriure l'anatomia del cos humà i el funcionament, a nivell macroscòpic i microscòpic, dels diferents òrgans i sistemes de l'organisme humà sa.

Cal que l'alumne, coneixi i domini el comportament normal de l'ésser humà i l'adaptació a l'exercici físic.

CONTINGUTS:

I. Anatomia funcional de l'aparell locomotor

1. L'aparell locomotor

- Nomenclatura anatòmica
- Osteologia. Generalitats
- Astrologia. Generalitats.
- Mitologia. Generalitats.

2. Estudi anatomicofuncional del cap i del tronc

- Cap: ossos, articulacions i músculs
- Columna vertebral
- Caixa toràcica: ossos, articulacions i músculs. Diafragma
- Regió abdominal. Musculatura. Funcionalitat

3. Estudi anatomicofuncional de l'extremitat superior

- Ossos, articulacions i músculs.

4. Estudi anatomicofuncional de l'extremitat inferior

- Ossos, articulacions i músculs.

II. Anatomia i fisiologia dels aparells i sistemes en relació a l'exercici físic.

1. El múscul esquelètic. El seu funcionament.

- Estructura macroscòpica dels músculs.
- Estructura microscòpica del múscul esquelètic. La cèl·lula muscular
- Funció del múscul esquelètic. Mecanisme de la contracció muscular
- Relaxació muscular
- Tipus de fibres musculars
- Efectes de l'entrenament sobre els diferents tipus de fibres musculars

2. Metabolisme energètic

- Fonts d'energia
- Vies metabòliques energètiques

3. Sistema cardiovascular i activitat física

- Estructura i funció del cor
- Estructura i funció del sistema vascular
- Estructura i funció del sistema limfàtic
- Estructura i funció la sang
- Respostes i adaptacions cardiovasculars a l'activitat física

4. Sistema respiratori i activitat física

- Funció respiratòria i aparell respiratori
  - Volums i capacitats pulmonars
  - Intercanvi i transport de gasos
  - Resposta a l'activitat física
5. Aparell digestiu i activitat física.
- Estructura i funció de l'aparell digestiu.
  - Tub digestiu i òrgans auxiliars.
  - Estructura i funció del fetge. El fetge i el metabolisme.
6. Sistema nerviós i activitat física
- Sistema nerviós: estructura i característiques
  - Transmissió de l'impuls nerviós
  - Sensació i percepció
  - Lacte motor
7. Sistema endocrí i activitat física
- El sistema endocrí: concepte i organització
  - Naturalesa de les hormones: estructura, emmagatzematge, secreció i mecanismes d'accio
  - Glàndules de secreció interna
  - Sistema endocrí i activitat física
8. El nen i l'activitat física
- Fisiologia de l'activitat física en el nen. Diferències.
  - Valoració funcional en el nen.

METODOLOGIA:

Les sessions de l'assignatura seran:

- a) exposició per part del professor,
- b) treball dirigit individual
- c) treball dirigit en grup.

També hi haurà sessions pràctiques en grups reduïts en el laboratori de fisiologia.

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura comportarà haver de demostrar els coneixements adquirits tant a les classes teòriques com a les pràctiques.

Avaluació final,

- Examen teòric: 70 % de la nota final.
- Treball individual: 20 % de la nota final.
- Treball en grup: 10 % de la nota final.

L'examen teòric constarà de preguntes tipus test de resposta múltiple. Cada una de les preguntes mal contestades resten 0,33 punts.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Astrand, Per-Olof. *Fisiología del trabajo físico*. 3a ed. Madrid: Médica Panamericana, 1992.
- Barbany, J.R. *Fisiología del ejercicio físico y del entrenamiento*. Barcelona: Paidotribo, 2002.
- Blandine Calais-Germain. *Anatomía para el movimiento*. Barcelona: Los Libros de La Liebre de Marzo. 1994.
- Fox Suart, I. *Fisiología humana*. Madrid: McGraw-Hill cop. 2003.
- Gosling, J.A. *Anatomía Humana*. Madrid: Mosby Doyma. 1994.
- Guillén del Castillo, M.; Linares Girela, D. *Bases biológicas y fisiológicas del movimiento humano*. 2002.
- Guyton, Arthur C.; Hall, John E. *Tratado de fisiología médica*. 9a ed. Madrid: McGraw-Hill Interamericana, 1997.

- Herrera, E. *Bioquímica aspectos estructurales y vías metabólicas*. Madrid: McGraw-Hill. Interamericana, 1991.
- Lehninger, A.L. *Principios de Bioquímica*. Barcelona: Omega, 1984. (L'edició original és del 1982).
- Netter, F.H. *Sistema musculoesquelético: anatomía, fisiología y enfermedades metabólicas*. Barcelona: Ediciones Científicas y Técnicas, 1993.
- Sinnatamby, Chummy S. *Anatomia de Last regional y aplicada*. Barcelona: Paidotribo. 2003.
- Stryer, L. *Bioquímica*. Barcelona: Reverté, 1995.
- Wilmore, J. H.; Costill, D.L. *Fisiología del esfuerzo y del deporte*. 4a ed. Barcelona: Paidotribo. 2001.

Organització del Centre Escolar

PROFESSORAT: Eulàlia COLLELLDEMONT i PUJADAS
Antoni PORTELL i LLORCA

Quadrimestral. 4,5 crèdits

INTRODUCCIÓ:

L'assignatura pretén proporcionar els elements bàsics sobre el funcionament dels centres educatius, ja que la tasca dels mestres no es centra únicament i exclusivament en l'àmbit de l'aula, sinó en el centre a nivell global. S'ofereix una visió àmplia de la seva tasca com a elements actius en l'organització i la vida del centre, i es prepara l'alumnat per a la seva estada en el centre educatiu durant el període de pràctiques o per valorar-ne el funcionament després d'haver-les realitzat.

OBJECTIUS:

- Endinsar-se en el ple coneixement de la vida d'un centre educatiu.
- Sensibilitzar els alumnes de cara al treball en equip en els centres.
- Reconèixer els indicadors de l'estructura organitzativa dels centres per millorar-ne el funcionament.

CONTINGUTS:

1. Educació i organització del centre educatiu.
  - 1.1. Centres educatius i entorn social: Canvis socials, culturals...
  - 1.2. Naturalesa i característiques de les organitzacions educatives.
  - 1.3. Organització de l'escola rural. La Zona Escolar Rural.
2. Polítiques educatives i el marc legal en educació.
  - 2.1. Legislació de l'àmbit educatiu.
  - 2.2. L'actual sistema educatiu i la tipologia de centres docents.
3. La comunitat educativa.
  - 3.1. El principi de l'autonomia del centre educatiu.
  - 3.2. L'escola com espai de relacions humanes. El clima educatiu.
  - 3.3. La participació en la gestió del centre educatiu: àmbits i nivells de participació.
  - 3.4. La comunicació i gestió amb els agents externs.
4. La planificació, els plantejaments institucionals del centre i l'avaluació.
  - 4.1. Allarg termini
    - 4.1.1 El Projecte Educatiu de Centre. El Projecte Lingüístic.
    - 4.1.2. El Projecte Curricular de Centre. El Pla d'Acció Tutorial.
    - 4.1.3. El Reglament de Règim Intern.
  - 4.2 A curt termini
    - 4.2.1. El Pla Anual. Els Plans Específics.
    - 4.2.2. La Programació d'Aula.
    - 4.2.3. La Memòria. L'avaluació institucional per la qualitat dels centres. Instruments de seguiment, control i millora.
    - 4.2.4. El pressupost i la gestió econòmica.
5. L'organització dels recursos humans.
  - 5.1. Estructura d'un centre educatiu: òrgans i funcions. Organigrama.
  - 5.2. El professorat. Els equips de treball docent. La coordinació. La funció docent: tutoria. Drets i deures del professorat.
  - 5.3. Agrupaments dels alumnes. Flexibilitat i diversitat a l'aula i al centre. Drets i deures dels alumnes.
  - 5.4. Les relacions família-escola. Les associacions de pares i mares d'alumnes.

- 5.5. El personal no docent en els centres educatius (PND).
- 6. L'organització dels recursos materials i recursos funcionals.
  - 6.1. L'arquitectura i els espais educatius.
  - 6.2. Els equipaments i el material didàctic.
  - 7.1. La distribució del temps i els horaris.
  - 7.3. La documentació escolar.
- 7. Els centres educatius: Reptes de futur.

METODOLOGIA:

Es realitzaran debats a partir de temes d'actualitat, de visionat de vídeos, etc. També es faran activitats a classe de resolució de situacions, explicacions per part del professorat, comentaris de textos, treballs en petits grups i exposicions de treballs.

AVALUACIÓ:

L'avaluació global de l'assignatura es farà a partir de:

- Treballs individuals i/o grupals a classe.
- Un treball col·lectiu sobre un tema d'organització d'un centre educatiu.
- Una prova escrita sobre els continguts del programa.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Antúnez, S. *Claves para la organización de centros escolares*. Barcelona: ICE-Horsori, 1993.
- Armengol, C.; Feixas, M.; Pallarès, R.M. *Seguint el fil de l'organització*. Bellaterra: UAB, 2000.
- Cantarero, J.; Martínez, A. *Viure la democràcia a l'escola. Eines per intervenir a l'aula i el centre*. Barcelona: Editorial Graó, 1999.
- Diversos autors *Informe educativo 2002. la calidad del sistema educativo*. Madrid: Santillana, Fundación Hogar del Empleado, 2002.
- Diversos autors *Estrategias organizativas de aula. Propuestas para atender la diversidad*. Barcelona: Graó, 2001.
- Domènech, J.; Viñas, J. *La organización del espacio y del tiempo en el centro educativo*. Barcelona: Graó, 1997.
- Gairín, J.; Antúnez, S. (coord.). *Organización y gestión de centros educativos*. Barcelona: Praxis, 1994.
- García, F. *Organización escolar y gestión de centros educativos*. Málaga: Aljibe, 1997.
- La ley de calidad de la Educación*. Madrid: Creaciones Copyright, 2003.
- Marchesi, A. *Controversias en la educación española*. Madrid: Alianza Editorial, 2000.
- Martínez, M. i Bujons, C. (coords.). *Un lugar llamado escuela. En la sociedad de la información y de la diversidad*. Barcelona: Ariel, 2001.
- Santamaría, G. *Compilación legislativa básica: LODE, LOGSE, LOPEG*. Alcalá: Universidad de Alcalá, 1998.
- Santos, M.A. *La luz del prisma. Para comprender las organizaciones educativas*. Archidona: Aljibe, 1997.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

- Cantón, I. (coord.). *La implantación de la calidad en los centros educativos. Una perspectiva aplicada y reflexiva*. Madrid: Ed.CCS, 2001.
- Diversos autors *Del projecte educatiu a la programació d'aula*. Barcelona: Graó, 1991.
- El sistema educatiu avui. Situació actual i perspectives*. Barcelona: Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya, 2001.
- Gimeno, J. i Carbonell, J. (coords.). *El sistema educativo. Una Mirada crítica*. Madrid: Praxis, 2004.
- Les competències locals en matèria d'ensenyament a Catalunya*. Barcelona: Diputació de Barcelona. Àrea d'Educació, 1998.
- Puig, J.M. *Com fomentar la participació a l'escola*. Barcelona: Editorial Graó, 1997.
- Santos, M.A. *Hacer visible lo cotidiano. Teoría y práctica de la evaluación cualitativa de centros escolares*. Madrid: Akal, 1990.

Aprenentatge i Desenvolupament Motor

PROFESSORAT: Gemma BOLUDA i VIÑUALES

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS

- Entendre la importància del desenvolupament motor en el procés de desenvolupament de la persona
- Conèixer els factors que incideixen en el procés de desenvolupament motor en edat escolar
- Promoure uns coneixements teòrics i pràctics sobre l'aprenentatge i la seva aplicació a l'educació en el context escolar
- Saber elaborar seqüències d'ensenyament que afavoreixin un tipus d'aprenentatge i desenvolupament motor adient en l'àmbit de l'Educació Física escolar
- Comprendre les relacions entre desenvolupament i aprenentatge
- Entendre la importància del treball de les habilitats motrius bàsiques i específiques a Primària.

CONTINGUTS

Bloc A) DESENVOLUPAMENT MOTOR

1. Desenvolupament motor: definicions
2. Creixement i maduració
  - Biotipologies
  - Edats del creixement
  - Factors reguladors del creixement i desenvolupament físic postnatal
  - Anàlisi del creixement prenatal i postnatal
3. El desenvolupament motor a la infància
  - De les conductes motrius a les habilitats motrius bàsiques i específiques
  - Tendències seculars i predicció del creixement físic
  - Relació exercici – creixement
  - La investigació i estudi del desenvolupament motor
4. Models explicatius del desenvolupament i l'aprenentatge motor
  - Del conductisme a les noves tendències
5. Desenvolupament motor: reflexions
  - Dilema herència – entorn
    - a. Importància dels factors ambientals
    - b. Relació maduració – exercici
    - c. Importància del moviment del nen
  - Com es produeix el desenvolupament motor?
  - Importància del desenvolupament motor del nen
6. Estimulació: reflexions
  - Importància de l'estimulació
  - Estimulació precoç : avantatges i perills de la no intervenció oportuna

Bloc B) APRENENTATGE

1. Concepte d'Aprendentatge Motor
  - Definicions
  - Propietats de l'aprendentatge
  - Característiques de l'aprendentatge esportiu
2. Factors que influencien l'aprendentatge motor

Bloc C) HABILITATS MOTRIUS BÀSIQUES I ESPECÍFIQUES

- Sessions de treball corporal que a partir de jocs i activitats permetin experimentar directament alguns aspectes teòrics
- Situacions de simulació docent
- Reflexió i ànalisi d'activitats en petits grups i posada en comú

METODOLOGIA:

Els aspectes teòrics es basaran en la creació d'interrogants que promoguin la reflexió i activació de coneixements

Treball en grup a classe per discutir aspectes diversos relacionats amb el temari

Exposicions dels estudiants d'un tema a preparar

Les activitats pràctiques demandaran la participació activa dels estudiants

AVALUACIÓ:

Per aprovar l'assignatura, cal:

- Assistència activa i participativa a les classes pràctiques (cal assistir a un 75% de les pràctiques per poder realitzar la primera convocatòria)
- Realització correcta dels treballs teòrics proposats durant el curs (30%)
- Superar una prova escrita a final de trimestre (70%)

Cal aprovar per separat els tres punts per poder aprovar l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

Acarin, N. *El cerebro del rey*. Barcelona: RBA, 2003.

Bassadas, E., Huguet, T., Solé, I. *Aprendre i ensenyar a l'educació infantil*. Barcelona: Graó, 1996.

Berk, L. *Desarrollo del niño y del adolescente*. Madrid: Prentice Hall, 2001.

Díaz, J. *La enseñanza y aprendizaje de las habilidades y destrezas motrices básicas*. Barcelona: Inde, 1999.

Famose, J. *Aprendizaje motriz y dificultad de la tarea*. Barcelona: Paidotribo, 1992.

Florence, J. i altres. *Enseñar Educación Física en secundaria*. Barcelona: Inde, 2000.

Florence, J. *Tareas significativas en Educación Física escolar*. Barcelona: Inde, 1991.

Oña, A. i altres. *Control y aprendizaje motor*. Madrid: Síntesis, 1999. **

Pozo, I. *Aprendices y maestros. La nueva cultura del aprendizaje*. Madrid: Alianza Editorial, 2002.

Punset, E. L'ànima està al cervell. Madrid: Destino, 2007.

Ruiz Pérez, L.M. *Desarrollo motor y actividades físicas*. Madrid: Gymnos, 1994.

Wicstrom, R. *Patrones motores básicos*. Madrid: Alianza Deporte, 1990.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

Aguado, M. i altres. *Especialización del profesorado de educación infantil (0-6 años)*. Módulo 1-2 Ed. UNED-MEC, 1997

Doman, G. *Como multiplicar la inteligencia de su bebé*. Madrid: Edaf, 1996.

Entwistle, N. *La comprensión del aprendizaje en el aula*. Barcelona: Paidós, 1988.

Henson, K., Eller, B. *Psicología educativa para la enseñanza eficaz*. Madrid: Thomson, 2000.

Moreno, J.A., i altres. *Aprendizaje a través del juego*. Málaga: Aljibe, 2002.

Osterrieth, P. *Psicología infantil*. Madrid: Morata, 1981.

Palacios, J. i altres. *Desarrollo psicológico y educación, I. Psicología evolutiva*. Madrid: Alianza Editorial, 1992.

Ruiz Pérez, L.M. *Deporte y aprendizaje*. Madrid: Visor, 1994.

Ruiz Pérez, L.M. *Competencia motriz*. Madrid: Gymnos.

Ruiz Pérez, L.M. i altres. *Desarrollo, comportamiento motriz y deporte*. Madrid: Síntesis, 2001.

Stassen Berger, K., Thompson, R. *Psicología del desarrollo: Infancia y adolescencia*. Editorial Médica Panamericana, 1997.

Villar, F., Pastor, E., *Psicología evolutiva models de desenvolupament cognitiu*. Valls: Universitat Rovira i Virgili, 2003.

ASSIGNATURES OBLIGATÒRIES DE TERCER CURS

Pràctiques II

PROFESSORS TUTORS: El professorat de l'àrea d'Educació Física i Esports de la Facultat d'Educació.

COORDINACIÓ: Jordi MARTÍ i FEIXAS
Olga PEDRAGOSA i XUCLÀ
Gil PLA i CAMPÀS

Anual. 15 crèdits.

Les pràctiques en el tercer any del pla d'estudis de la diplomatura de Mestre estan concebudes fonamentalment per a aprofundir les estratègies psicopedagògiques i didàctiques aplicables i adaptades a aquelles àrees i activitats vinculades a l'especialitat de mestre que cursa l'estudiant.

OBJECTIUS

1. Conèixer la realitat social i cultural de la llar d'infants, les seves característiques institucionals (tipologia, projecte educatiu, organització, serveis, etc.) i analitzar com repercuten en la idiosincrasia del centre.
2. Observar sistemàticament els contextos de convivència i aprenentatge que es donen a la llar d'infants. Ser capaç de reflexionar sobre un fet observat per poder proposar, si cal, possibles modificacions.
3. Documentar, planificar i desenvolupar una situació educativa apropiada al grup de nens de l'aula.
4. Reflexionar de forma sistemàtica, crítica i constructiva sobre la pròpia pràctica duta a terme a l'aula per tal de millorar la tasca docent.

TEMPORALITZACIÓ:

Les Pràctiques II consten de tres períodes:

1. Període de preparació: a més a més de les sessions que ja figuren al calendari acadèmic, durant el primer quadrimestre es fan diverses sessions de preparació de les pràctiques en l'espai horari d'activitats complementàries. Les dates d'questes sessions s'anuncien el mes d'octubre des de la coordinació dels estudis. A la primera de les sessions de preparació s'entrega als estudiants el Guió de Pràctiques II.
2. Període d'estada a l'escola: Els estudiants assisteixen a un centre escolar durant un període intensiu de matí i tarda (sis hores diàries), els mesos de gener i febrer (veure calendari acadèmic).
3. Període de redacció de la memòria: la redacció de la memòria es fa des del gener a l'abril. La data de lliurament de la memòria s'ha de consultar al calendari oficial de proves d'avaluació o al Guió de Pràctiques II.

ACTIVITATS A REALITZAR:

L'estudiant ha de col·laborar amb el mestre-tutor en la conducció del grup-classe, en l'atenció individualitzada als nens i nenes i en l'elaboració de les estratègies curriculars de les diverses unitats didàctiques que es treballin.

Ha de conèixer la realitat social i cultural de la llar d'infants i analitzar les seves característiques institucionals.

Ha de conèixer de prop l'ambient educatiu general que es duu a terme en la llar d'infants i participar-hi com a ajudant i col·laborador de l'equip de mestres del centre.

Ha d'analitzar els elements que definiexen la dinàmica del grup-classe, les característiques dels nens i nenes i observar i analitzar l'espai i la pràctica educativa a l'aula.

Ha de planificar i desenvolupar un treball didàctic dirigit als alumnes de l'aula.

Ha de redactar un diari de pràctiques que serà la base de l'elaboració de la Memòria de Pràctiques. La memòria suposa la reflexió escrita, l'aprofundiment formalitzat en un treball del que ha estat la pràctica en una escola.

Les orientacions per a les Pràctiques II i per a la redacció de la Memòria es lliuraran abans de l'inici del període de Pràctiques durant unes sessions de treball i de tutoria de caràcter obligatori.

La confecció de la Memòria haurà de seguir els criteris i normes habituals en la redacció de treballs.

CICLE I ESCOLA ON FER LES PRÀCTIQUES:

Lloc: La Facultat d'Educació disposa d'una xarxa de llars d'infants col·laboradores. L'assignació del centre de Pràctiques es comença a gestionar a finals del curs anterior a la seva realització. L'estudiant ha d'haver tramitat a la Secretaria de Pràctiques la seva sol·licitud de centre en data anterior al 10 d'octubre del curs en què realitza les pràctiques. En cas que no ho hagi fet només se li assignarà centre de pràctiques si queden places vacants.

Des de la Coordinació de Pràctiques es distribueixen les llars d'infants seguint el criteri de residència habitual de l'estudiant sempre que sigui possible.

Nivell: Els estudiants d'Educació Infantil realitzaran les pràctiques II en una Llar d'Infants col·laborant amb el tutor o tutora de l'aula.

AVALUACIÓ:

Per aprovació de la Comissió Acadèmica de la UVic, l'assignatura de Pràctiques II és anual i té una única convocatòria (juny).

Per als estudiants les pràctiques de segon curs comporten:

1. Assistència a l'escola durant el període intensiu establert.
2. Assistència a claustres, reunions de cicles i departaments, sempre i quan l'escola ho vulgui.
3. Entrevistes i intercanvi d'informació amb el professor-tutor.
4. Assistència a les sessions de formació de pràctiques.
5. Presentació de la memòria de pràctiques dins el termini acordat (i del diari de pràctiques si el professor-tutor el demana).

L'avaluació de l'assignatura de Pràctiques II és responsabilitat del tutor/a de la UVic i es fa a partir de tres elements que cal aprovar de manera independent per poder fer mitjana:

- a. L'estada al centre de pràctiques, avaluada pel tutor/a de la Universitat a partir de l'informe i les entrevistes del mestre-tutor/a de l'escola (40%).
- b. El seguiment de les pràctiques (tutories, lliurament de documents, etc.) (20%).
- c. La Memòria de Pràctiques (40%).

Per aprovar l'assignatura cal aprovar cadascun dels apartats anteriors.

Les i els estudiants matriculats a l'assignatura de Pràctiques II han de presentar la Memòria de Pràctiques dins el termini fixat. Si el tutor o tutora de la Universitat considera que la Memòria està suspesa amb una nota igual o superior a 4, l'estudiant la podrà refer atenent les indicacions del seu tutor o la seva tutora abans del tancament de les actes de la convocatòria de juny, tenint en compte que la nota no podrà ser superior a l'Aprovat.

Si es suspèn la convocatòria única (correspondent al juny) s'haurà de tornar a matricular l'assignatura i això suposarà repetir l'estada al centre i la Memòria corresponent.

D'acord amb la normativa del règim de permanència de la UVic, si un estudiant no supera l'assignatura de Pràctiques I després de dues convocatòries, el degà/degana del centre podrà fer la proposta al rector/a de la Universitat de desvincular l'estudiant dels estudis corresponents.

BIBLIOGRAFIA:

Serà recomanada per cada tutor en funció de l'àrea curricular que hagi escollit l'estudiant per realitzar les pràctiques.

Sociologia de l'Educació

PROFESSORAT: Isabel CARRILLO i FLORES
Anna GÓMEZ i MUNDÓ

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIUS:

Les característiques de la nostra societat, plural i diversa; el desenvolupament i les diferències “nord-sud”; l'expressió de la democràcia i els conflictes de valor que genera la convivència, són alguns exemples de problemàtiques del món actual, de tensions que necessiten de l'estudi i la reflexió sobre les finalitats de l'educació en la nostra societat i sobre les polítiques educatives que es promouen. Adquirir algunes habilitats necessàries per a la pràctica reflexiva i prendre consciència que el coneixement i la comprensió crítica de la realitat són necessaris per poder pensar l'acció educativa; recollir, estructurar i interpretar informació sobre fenòmens socials i educatius, així com estudiar les relacions entre societat i escola són objectius centrals de l'assignatura.

CONTINGUTS:

1. Els orígens i l'objecte de la sociologia.
2. Educació i societat: problemàtiques del món actual i marc prospectiu de l'educació.
3. Educació, drets humans, democràcia i desenvolupament.
4. Les funcions socials de l'escola i altres entorns educatius.
5. Polítiques, reformes educatives i moviments de renovació pedagògica.
6. Qui educa? La responsabilitat compartida de mestres, família i comunitat.
7. Una mirada a la realitat: l'anàlisi de la realitat global i local.
  - 7.1. La infància ahir i avui. Els drets de l'infant.
  - 7.2. Els joves i les seves problemàtiques (violència, drogadiccions...).
  - 7.3. Gènere i igualtat. La realitat de la coeducació.
  - 7.4. Diversitat: assimilació, multiculturalitat i interculturalisme.
  - 7.5. El fracàs escolar. Qui fracassa?
  - 7.6. Educació i treball: la difícil confluència de dos camins.

METODOLOGIA:

El desenvolupament dels continguts es farà a partir d'explicacions, debats, conferències, lectures, anàlisi de premsa, vídeos i altres activitats –individuals i de grup– que permetin la reflexió a nivell teòric i pràctic dels diferents temes.

AVALUACIÓ:

El sistema d'avaluació tindrà en compte:

- a) La participació i realització de les activitats individuals i de grup que es proposin en les diferents sessions.
- b) La lectura i reflexió escrita d'un llibre relacionat amb els continguts de l'assignatura.
- c) La realització d'una prova escrita sobre el contingut de l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Bonal, X. *Sociología de la educación. Una aproximación crítica a las corrientes contemporáneas*. Barcelona: Paidós, 1998.
- Carbonell, J. *L'escola, entre la utopia i la realitat: 10 lliçons de sociologia de l'educació*. Vic: Eumo Editorial, 1994.

- Cardús, S. (coord.). *La mirada d'un sociòleg. Què és fa, què fa, què diu la sociologia*. Barcelona: Proa/UOC, 1999.
- Chomsky, N. *La (Des) educación*. Barcelona: Crítica, 2001.
- Cortina, A. *La ética de la sociedad civil*. Madrid: Anaya, 1994.
- Dubet, F.; Martuccelli, D. *En la escuela. Sociología de la experiencia escolar*. Buenos Aires: Losada, 1998.
- Durkheim, E. *Educació i Sociologia*. Vic: Eumo, 1991.
- Fernández Enguita, M. (ed.). *Sociología de la educación*. Barcelona: Ariel, 1999.
- Fernández Enguita, M. *La escuela a exámen. Un análisis sociológico para educadores y otras personas interesadas*. Madrid: Pirámide, 1997.
- Giner, S. *Sociología*. Barcelona: Península, 1979.
- Guerrero, A. *Manual de sociología de la educación*. Madrid: Síntesis, 1996.
- Imbernón, F. (coord.). *La educación en el siglo XXI. Los retos del futuro inmediato*. Barcelona: Graó, 1997.
- Morín, E. *Sociología*. Madrid: Tecnos, 1995.
- Rotger, J.M. (coord.). *Sociología de l'educació*. Vic/Barcelona: Eumo Editorial, UAB, UB, 1990.
- Sánchez de Horcajo, J.J.; Uña, O. (coord.). *La sociología. Textos fundamentales*. Madrid: Libertarias / Profundi, 1996.

BIBLIOGRAFIA ESPECÍFICA:

- Arias, M. *Adultos a la fuerza. La explotación laboral de la infancia*. Barcelona: Intermón, 1998.
- Bonal, X. *Las actitudes del profesorado ante la coeducación*. Barcelona: Graó, 1997.
- Carbonell, J. *La aventura de innovar. El cambio en la escuela*. Madrid: Morata, 2001.
- Carbonell, J.; Torrents, R.; Tort, A.; Trilla, J. *Els grans autors i l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1987.
- Cardús, S. *El desconcert de l'educació*. Barcelona: La Campana, 2000.
- Diversos Autors *Els joves sense titulació*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1998.
- González, A.; Lomas, C. (coords.). *Mujer y educación. Educar para la igualdad, educar desde la diferencia*. Barcelona: Graó, 2002.
- Jares, X. *Educación y derechos humanos*. Madrid: Popular, 1999.
- Jelloun, T.B. *El racisme explicat a la meva filla*. Barcelona: Empúries, 1998.
- Korczak, J. *Com estimar l'infant*. Vic: Eumo Editorial, 1999.
- López, I.; Alcalde, A.R. (coords.). *Relaciones de género y desarrollo. Hacia la equidad de la cooperación*. Madrid: Ediciones de La Catarata, 1999.
- Pajares, M. *La inmigración en España*. Barcelona: Icària, 1998.
- Pérez de Armiño, K. (dir.). *Diccionario de acción humanitaria y cooperación al desarrollo*. Barcelona: Icària, 2000.
- Postman, N. *La desaparición de la infantesa*. Vic: Eumo Editorial, 1990.
- Sáez, F. *El crepuscle de la democràcia*. Barcelona: Edicions 62, 1999.
- Salamanca, A. *Otro mundo es posible y necesario. Alternativas frente a la globalización neoliberal y para una mundialización democrática*. Barcelona: Mediterrània, 2001.
- Sastre, G.; Moreno, M. *Resolución de conflictos y aprendizaje emocional*. Barcelona: Gedisa, 2002.
- Sau, V. *Reflexiones feministas para principios de siglo*. Madrid: Horas y Horas, 2000.
- Terricabres, J.M. *I a tu, què t'importa? Els valors. La tria personal i l'interès col·lectiu*. Barcelona: La Campana, 2002.
- Tort, A. *Opinions públiques sobre l'educació*. Barcelona: CEAC, 1997.

Educació Física i la seva Didàctica II

PROFESSORAT: Eduard COMERMA i TORRAS
Gemma BOLUDA i VIÑUALES

Anual 9. crèdits.

OBJECTIUS:

- Aportar els coneixements bàsics per a l'elaboració, control i millora de les unitats de programació i la seva avaluació.
- Dotar el futur mestre d'eines necessàries per tal d'avaluar l'Educació Física a primària.
- Conèixer les tècniques i tàctiques bàsiques de diferents esports
- Vivenciar els principals esports alternatius
- Saber elaborar seqüències d'ensenyament esportiu apropiades a les característiques i necessitats dels infants.
- Conèixer el caràcter global i interdisciplinari del currículum mitjançant la integració de diferents àrees
- Entendre les diferències entre actituds, valors i normes
- Conèixer i valorar la importància de la incorporació en la programació dels temes transversals
- Gaudir amb la realització de les classes pràctiques.

PROGRAMA:

- 1.1. Concepte d'estils d'ensenyament
- 1.2. Estils de descobriment i reproducció
- 1.3. Preparació i utilització dels estils
2. L'avaluació.
  - 2.1. Concepte. Objecte de l'avaluació.
  - 2.2. Funcions, models i moments d'avaluació.
  - 2.3. Avaluació normativa i criterial
  - 2.4. Finalitats de l'avaluació
  - 2.5. Passos a seguir en l'elecció i elaboració d'instruments d'avaluació per una Unitat Didàctica.
  - 2.6. Quan avaluar?
  - 2.7. Instruments d'avaluació.
3. Esport en edat escolar.
  - 3.1. Concepte d'esport. Definició, tipologia i classificació.
  - 3.2. Esport educatiu.
4. Iniciació als esports.
  - 4.1. Iniciació als esports individuals.
  - 4.2. Iniciació als esports col·lectius.
  - 4.3. Metodologies per a l'ensenyament de la tècnica i la tàctica esportiva.
5. Les activitats alternatives.
  - 5.1. Iniciació als jocs i esports alternatius.
6. Educació Física: Eixos transversals i interdisciplinarietat.
  - 6.1. Concepte d'eix transversal i aplicació a les classes d'Educació Física.
  - 6.2. Concepte d'interdisciplinarietat i aplicació a les classes d'educació Física.
  - 6.3. Actituds, valors i normes: concepte i aplicació dins les classes d'Educació Física.
  - 6.4. PCC i PEC: aplicació pràctica dins un projecte educatiu.
- 6.5. Les possibilitats interdisciplinars de les activitats en el medi natural-

METODOLOGIA:

Les sessions es desenvoluparan combinant la part teòrica de l'Educació Física amb la part pràctica. És molt important la participació activa de tots els estudiants per obtenir una bona assimilació de tot el que comporta l'educació per mitjà de l'activitat física.

AVALUACIÓ:

L'estudiant podrà escollir entre dues opcions:

Opció A:

Avaluació formativa:

Els continguts de l'assignatura s'organitzen en diferents unitats. Cada unitat cal aprovar-la per separat segons els treballs proposats.

Cal assistir a un mínim del 70% de sessions pràctiques per poder presentar-se a la primera convocatòria.

Avaluació final:

- Un examen teòric, per les unitats que es proposin, basat en els conceptes introduïts en les sessions.
- Per aprovar l'assignatura cal aprovar l'avaluació formativa i la final.

Opció B

Un examen teoricopràctic basat en els conceptes introduïts en les sessions és un 100% de la nota final.

Observacions:

- Per a les classes pràctiques és obligatori portar roba i calçat esportiu.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

Blázquez, D. *Evaluar en Educación Física*. Barcelona: Inde, 1996.

Díaz Lucea, J. *La evaluación formativa como instrumento de aprendizaje en educación física*.

Barcelona: Inde, 2005.

López, V.M. *Prácticas de evaluación en Educació Física: estudio de casos en primaria, secundaria y formación del profesorado* Valladolid: Universidad de Valladolid, 1999.

Sales, J. *La evaluación de la Educación Física en primaria*. Barcelona: Inde, 1997.

Contreras, O. *Didáctica de la Educación Física*. Barcelona: Inde, 1998.

Palos, J. i altres. *Estrategias para el desarrollo de los temas transversales en el currículum*. ICE Universitat de Barcelona - Horsori, 2000.

Prat, M., Soler, S. *Actitudes, valores y normas en la Educación Física y el deporte*. Barcelona: Inde, 2003.

Ruiz Omeñaca, J.V. *Pedagogía de los valores en la Educación Física*. Madrid: CCS, 2004.

Blázquez, D. *La iniciación deportiva y el deporte escolar*. Barcelona: Inde, 1995.

Mosston, M. *La enseñanza de la educación física (la reforma de los estilos de enseñanza)*. Barcelona: Hispano Europea, 1993.

Siedentop, D. *Aprender a enseñar la Educación Física*. Barcelona: Inde, 1998.

Galera Antonio, D. *Manual de didáctica de la Educación Física, II*. Barcelona: Paidós Ibérica, 2001.

Departament d'Ensenyament. *Curriculum. Educació Promària*. Barcelona. Servei de difusió i publicacions del Departament d'Ensenyament, 1994.

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTÀRIA

Diversos autors *Educar en valores en Educación Física*. Gobierno Vasco. Departamento de Educación, Universidades e Investigación, 1999.

Castañer, M.; Trigo, E. *Globalidad e interdisciplina curricular en la enseñanza primaria*. Barcelona: Inde, 1995.

Castañer, M., Trigo, E., *La interdisciplinariedad en la educación secundaria obligatoria*. Barcelona: Inde, 1995.

Delgado, M., Tercedor, P. *Estrategias de intervención en educación para la salud desde la Educación Física*. Barcelona: Inde, 2002.

- Devís, J., Peiró, C. *Nuevas perspectivas curriculares en educación física: la salud y los juegos modificados*. Barcelona: Inde, 1992.
- Gutiérrez Sanmartín, M. *Manual sobre valores en la Educación Física y el deporte*. Barcelona: Paidós, 2003.
- Lucini, F. *Temas transversales y educación en valores*. Madrid: Anaya, 1994.
- Mateo, J. *La evaluación educativa, su práctica y otras metáforas*. ICE – Horsori: Barcelona, 2000.
- Mauri, T.; Miras, M. *L'avaluació en el centre escolar*. ICE de la Universitat de Barcelona, Graó: 1996.
- Urefña i altres *La Educación Física en Secundaria. Elaboración de materiales curriculares. Fundamentación teórica*. Barcelona: Inde, 1997.
- Zorrilla i altres, *Evaluación de la Educación Física en la educación primaria*. ICE.

Teoria i Pràctica del Condicionament Físic

PROFESSORAT: Ernest BAIGET i VIDAL
Javier PEÑA i LÓPEZ

Anual. 9 crèdits

Aquesta assignatura tindrà com a objectiu dotar l'estudiant de les eines necessàries per treballar la condició física a Educació Primària des d'un punt de vista teoricopràctic i contextualitzant les propostes realitzades. Coneixerem els diferents sistemes que integren un individu i com es tracten les diferents Capacitats Físiques Bàsiques i Facilitadores (Força, Velocitat, Resistència i Amplitud de Moviment) així com els processos d'adaptació i la importància de la condició física dintre del currículum escolar.

OBJECTIUS:

1. Conèixer els diferents sistemes i capacitats que integren un individu.
2. Dominar els principis bàsics del entrenament esportiu i els principis específics de l'entrenament infantil.
3. Entendre els processos d'adaptació a les càrregues dels individus.
4. Conèixer les diferents Capacitats Físiques i la seva evolució.
5. Dominar els processos d'adaptació propis de cadascuna de les capacitats condicionals.
6. Avaluuar de forma pràctica i senzilla les diferents Capacitats Físiques Bàsiques.
7. Comprendre la importància de l'adequació del treball de la condició física al context i interessos del individu.
8. Concebre la condició física com a una eina per a la salut i la prevenció d'hàbits inadequats a l'activitat física
9. Entendre el paper que ocupa la condició física dintre del currículum d'Educació Primària.
10. Planificar i dur a terme propostes pràctiques relacionades amb l'assignatura.

CONTINGUTS:

1. L'ésser humà: sistemes i capacitats
  - 1.1 Objectius de l'educació física escolar
  - 1.2 La necessitat del condicionament físic en l'educació física escolar
  - 1.3 L'ésser humà: estructura hipercomplexa
  - 1.4 Les Fases sensibles de les diferents capacitats
2. L'adaptació
  - 2.1 Introducció
  - 2.2 El concepte d'adaptació en l'esport
  - 2.3 L'homeostàsi
  - 2.4 Per tant, què és l'entrenament?
  - 2.5 Lleis i principis de l'adaptació a l'organisme
  - 2.6 La distribució temporal del procés d'entrenament
  - 2.7 La càrrega d'entrenament
3. La Força
  - 3.1 Definició de l'àmbit d'estudi de la Força
  - 3.2 Manifestacions de la Força
  - 3.3 El treball de la Força
  - 3.4 La valoració de la Força
  - 3.5 Errors comuns en l'aplicació del treball de la força
  - 3.6 Aplicació pràctica
4. La Velocitat

- 4.1 Definició de l'àmbit d'estudi de la Velocitat
- 4.2 Manifestacions de la Velocitat
- 4.3 El treball de la Velocitat
- 4.4 La valoració de la Velocitat
- 4.5 Errors comuns en l'aplicació del treball de la Velocitat
- 4.6 Aplicació pràctica
- 5. La Resistència
  - 5.1 Definició de l'àmbit d'estudi de la Resistència
  - 5.2 Manifestacions de la Resistència
  - 5.3 El treball de la Resistència
  - 5.4 La valoració de la Resistència
  - 5.5 Errors comuns en l'aplicació del treball de la Resistència
  - 5.6 Aplicació pràctica
- 6. L'Amplitud de moviment
  - 6.1 Definició de l'àmbit d'estudi de l'ADM
  - 6.2 Manifestacions de l'ADM
  - 6.3 El treball de l'ADM
  - 6.4 La valoració de l'ADM
  - 6.5 Errors comuns en l'aplicació del treball de l'ADM
  - 6.6 Aplicació pràctica
- 7. La condició física al currículum d'Educació Física a Primària
  - 7.1 La condició física al currículum d'Educació Primària
    - Anàlisi del primer nivell de concreció
    - Anàlisi i propostes del segon nivell de concreció
  - 7.2 La condició física al currículum d'Educació Secundària obligatòria

METODOLOGIA:

La metodologia de treball serà variada, alternant sessions teoricopràctiques al pavelló d'esports amb sessions de caràcter estrictament teòric que es dedicaran a aprofundir en els aspectes conceptuels de l'assignatura, a veure vídeos i a la realització d'exercicis pràctics. Per realitzar les pràctiques de l'assignatura és obligatori que l'estudiant disposi d'un pulsòmetre, un cronòmetre, un goniòmetre i una cinta mètrica (mínim 15 metres).

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura s'obtindrà dels següents criteris:

- Examen final teòric en què s'avaluaran els coneixements dels continguts de l'assignatura (60%). Aquest examen teòric podrà alliberar matèria en un parcial alliberatori amb apunts que es realitzarà en finalitzar el primer quadrimestre.
- Treball final que tindrà com a eix temàtic el desenvolupament de les capacitats físiques bàsiques de forma pràctica presentant propostes per a unitats de programació a E.P. (20%).
- Fitxes de classe, petits treballs proposats pel professor per avaluar l'evolució del coneixement del alumne (20%).

Els estudiants que no compleixin un mínim d'un 70% d'assistència a les sessions pràctiques no tindran dret a examen parcial i a més hauran de realitzar un examen addicional de continguts pràctics en les convocatòries de juny i setembre.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

Añó, V. *Planificación y organización del entrenamiento juvenil*. Madrid: Gymnos, 1997.

Blázquez, D. *La iniciación deportiva y el deporte escolar*. Barcelona: Inde, 1998(3).

Córdoba, A. Navas, F. *Fisiología deportiva*. Madrid: Gymnos, 2000.

Fernández, F. *Deportes escolares*. Lleida: Agonos, 1994.

- García Manso, J.M., Navarro, M., Ruiz, J.A., Martín R. *La velocidad*. Madrid: Gymnos, 1998.
- Izquierdo, M., Ibáñez, J. *Crecimiento y maduración del joven deportista: aplicación para el desarrollo de la fuerza*. Gobierno de Navarra: Pamplona, 2000.
- Grösser, M. *Entrenamiento de la Velocidad*. Martínez Roca, Barcelona 1992.
- Méndez Giménez, A.; Méndez Giménez, C. *Los juegos en el vitae de la educación física*. Barcelona: Paidotribo, 1998.
- Moras i Feliu, G. *Amplitud de movimiento articular i la seva valoració*. Barcelona: Tesi Doctoral UB, 2003.
- Mora Vicente, J. *Teoría del entrenamiento y del acondicionamiento físico*. COPLEF Andalucía, Cádiz 2002.
- *Indicaciones y sugerencias para el desarrollo de la fuerza*. Cádiz: Diputación de Cádiz, 1989.
  - *Indicaciones y sugerencias para el desarrollo de la flexibilidad (12-14 años)*. Cádiz: Diputación de Cádiz, 1989.
  - *Las capacidades físicas o bases del rendimiento motor*. Cádiz: Diputación de Cádiz, 1989.
  - *Mecánica muscular y articular*. Cádiz: Diputación de Cádiz, 1989.
- Taborda, J. *El desarrollo de la resistencia en el niño. Teoría y práctica*. Armenia: Kinesis, 2001.
- Zintl, F. *Entrenamiento de la resistencia*. Barcelona: Martínez Roca, 1991.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

- Badillo, J.J., Gorostiaga, E. *Fundamentos del entrenamiento de la fuerza*. Barcelona: Inde, 1995.
- Bosco, C. *La fuerza muscular*. Barcelona: Inde, 2000.
- García Manso, J.M., Navarro, M., Ruiz, J.A. *Bases teóricas del entrenamiento deportivo*. Madrid: Gymnos, 1996.
- *Pruebas para la Valoración de la capacidad motriz en el deporte*. Madrid: Gymnos, 1996.
- Kraemer, WJ. Fleck, SJ. *Strength training for young athletes*. Champaign (IL), USA: Human Kinetics, 1993.
- Latorre, P.A. Herrador, J. *Prescripción del ejercicio físico para la salud en la edad escolar*. Barcelona: Paidotribo, 2003.
- Malina; Bouchard; Bar-Or. *Growth, Maturation and Physical Activity*. Champaign (IL), USA: Human Kinetics, 2004.
- Moras, G. *La preparación integral en el Voleibol (Volumen I)*. Barcelona: Paidotribo, 1994.
- Rodas, G. Moras, G. Estruch, A. et al. *Heretabilitat de la Flexibilitat: un estudi fet amb germans bessons. Apunts de medicina de l'esport*. 128, 21-27.
- Solé Fortó, J. *Fundamentos del entrenamiento deportivo*. Barcelona: Ergo, 2003.
- Tous, J. *Nuevas tendencias en fuerza y musculación*. Barcelona, Ergo 1999.

Psicomotricitat i Expressió Corporal

PROFESSORAT: Gil PLA i CAMPÀS
Dolors RUSIÑOL i CIRERA

Docència Anual. 8 crèdits

OBJECTIUS

1. Conèixer i estudiar la funció expressiva i relacional del cos.
2. Desenvolupar la capacitat d'utilitzar el cos en la relació amb els nens.
3. Conèixer els fonaments psicològics i socials de la motricitat humana.

ORGANITZACIÓ

L'assignatura consta de dos blocs de 4 crèdits, un d'expressió corporal i un altre de psicomotricitat, que tenen entitat com a assignatures per si mateixos.

AVALUACIÓ

Criteris d'avaluació generals: per aprovar l'assignatura en primera convocatòria serà imprescindible l'assistència a un mínim del 80% de les sessions de cada bloc. La no superació d'aquest mínim en un dels dos blocs comporta la suspensió de tota l'assignatura. La nota final surt de la ponderació dels resultats obtinguts en cada bloc.

Criteris d'avaluació particulars: cada bloc d'aquesta assignatura té el seu sistema d'avaluació particular que s'aplicarà amb independència de l'altre bloc.

BLOC DE PSICOMOTRICITAT:

INTRODUCCIÓ

Partint d'un enfocament que concep la persona com un ésser biopsicosocial, el bloc de psicomotricitat pretén mostrar com els aspectes motrius de la persona manifesten la seva globalitat, alhora que, a través d'aquesta motricitat, es pot intervenir en el seu desenvolupament general.

OBJECTIUS

1. Oferir al futur mestre d'educació física la possibilitat d'interpretar l'activitat motriu del nen/a des d'una perspectiva global.
2. Conèixer els aspectes més bàsics de la intervenció psicomotriu, una disciplina d'estudi que parteix del joc i del moviment espontani de l'infant.
3. Desenvolupar les capacitats d'observació, d'anàlisi i reflexió en relació al moviment de l'infant.

PROGRAMA

1. Psicomotricitat

- 1.1. Concepció i història
  - 1.2. La intervenció psicomotriu
2. El desenvolupament psicomotriu (SPMH de V. da Fonseca)
    - 2.1. Fonaments psiconeurobiològics
    - 2.2. Els continguts de desenvolupament psicomotriu
      - 2.2.1. Primera unitat funcional
      - 2.2.1.1. Tonicitat

- 2.2.1.2. Equilibri
- 2.2.2. Segona unitat funcional
  - 2.2.2.1. Lateralitat
  - 2.2.2.2. Noció de cos
  - 2.2.2.3. Estructuració espàciotemporal
- 2.2.3. Tercera unitat funcional
  - 2.2.3.1. Pràxia global
  - 2.2.3.2. Pràxia fina

METODOLOGIA

Es proposa una metodologia oberta, quant a formació teòrica i pràctica, que possibilitti el futur mestre d'educació física tenir una visió més global de l'expressió motriu del nen. L'assignatura constarà de dues parts diferenciades que s'aniran alternant durant el temps que duri. Per una banda hi haurà sessions de caràcter teòric en les quals es treballaran aquells continguts teòrics que sustenten l'estudi d'aquesta disciplina. I per l'altra hi haurà sessions pràctiques en què els alumnes observaran/participaran en el desenvolupament de sessions de psicomotricitat.

AVALUACIÓ

L'alumnat podrà escollir una de les dues modalitats d'avaluació. En cas que l'estudiant no formalitzi cap modalitat d'avaluació en el termini d'un mes a l'inici del curs, quedarà inclòs en la modalitat B.

Modalitat A: (tipus presencial) La nota final de l'assignatura sortirà, exclusivament, d'un treball que s'anirà fent al llarg del curs:

- Treball: 60% de la nota final.
- Seguiment del treball: 20%.
- Participació i actitud: 20%.

Per optar a aquesta modalitat d'avaluació cal assolir el 80% d'assistència a totes les classe teòriques i pràctiques del bloc. En cas que no s'assoleixi, el sistema d'avaluació serà el propi de la modalitat B.

Modalitat B: Examen conceptual dels continguts de l'assignatura que avaluarà el 100% de la nota final.

BIBLIOGRAFÍA BÀSICA

- Anton, M. La psicomotricitat al parvulari. Barcelona: Laia, 1979.
- Arnaiz, P.; Rabadán, M. i Vives, I. La psicomotricidad en la escuela: una práctica preventiva y educativa. Málaga: Aljibe, 2001.
- Aucouturier, B.; Darrault, I.; Empinet, J.L. La práctica psicomotriz. Reeducación y Terapia. Barcelona: Científico Médica, 1985.
- Bernard, M. El cuerpo. Buenos Aires: Paidós, 1980.
- Fonseca, V. da. Estudio y genesis de la psicomotricidad. Barcelona: Inde, 1996.
- Fonseca, V. da. Manual de observación psicomotriz. Barcelona: Inde, 1998.
- Lapierre, A.; Aucouturier, B. Simbología del movimiento. Barcelona: Científico Médica, 1985.
- Lapierre, A.; Aucouturier, B. El adulto frente al niño. Barcelona: Científico Médica, 1982.
- Le Boulch, J. Hacia una ciencia del movimiento humano. Buenos Aires: Paidós, 1978.
- Luria, A.R. El cerebro en acción. Barcelona: Fontanella, col·lecció Conducta Humana, núm. 21, 1979.
- Pastor, J.L. Psicomotricidad escolar. Alcalá de Henares: Publicaciones de la Universidad de Alcalá de Henares, 1994.
- Rigal, R. Educación motriz y educación psicomotriz en preescolar y primaria. Barcelona: Inde, 2006.
- Wallon, H. De l'acte al pensament. Vic: Eumo Editorial, 1988.

BLOC D'EXPRESIÓ CORPORAL

OBJECTIUS:

1. Prendre consciència del propi cos.
2. Desenvolupar l'espontaneïtat, la creativitat, la imaginació
3. Potenciar les relacions amb l'entorn.
4. Potenciar les relacions amb els companys.
5. Desenvolupar la capacitat d'expressar emocions, sensacions, vivències idees, conceptes, records.
6. Enriquir el llenguatge corporal.

CONTINGUTS:

1. Presa de contacte amb els companys i l'assignatura
  - a. Valorar la importància de la comunicació i de crear un clima favorable a les relacions interpersonals fonamentades en el respecte i l'escolta de l'altre
  - b. Jocs de presentació
  - c. Jocs de sensibilització
  - d. Jocs per facilitar la espontaneïtat
2. Aproximació a la expressió corporal
  - a. El cos és la nostra eina d'expressió
  - b. Valorar la importància comunicativa de la postura del gest i del moviment.
3. Esquema corporal: Cap i rostre.
  - a. Treball de sensopercepció de la zona
  - b. Presa de consciència postural de la zona
  - c. Aprofundiment en el valor expressiu d'aquest segment corporal.
4. Esquema corporal: Braços i mans
  - a. Treball de sensopercepció de la zona
  - b. Presa de consciència postural de la zona
  - c. Aprofundiment en el valor expressiu d'aquest segment corporal
5. Esquema corporal: Tors
  - a. Treball de sensopercepció de la zona
  - b. Presa de consciència postural de la zona
  - c. Aprofundiment en el valor expressiu d'aquest segment corporal
6. Esquema corporal: Cames i peus
  - a. Treball de sensopercepció de la zona
  - b. Presa de consciència postural de la zona
  - c. Aprofundiment en el valor expressiu d'aquest segment corporal
7. Percepció i estructuració de l'espai – temps
  - a. Espai personal, interior, aula
  - b. Recorreguts i trajectòries del moviment i del desplaçament en l'espai
  - c. Ritme
  - d. Aproximació a la dansa
  - e. Danses tradicionals
  - f. Dansa contemporània
  - g. Dansa lliure
8. Relacions amb el medi – objectes
  - a. Treball amb objectes
  - b. Treball ambombres corporals
  - c. Treball amb llum negra

METODOLOGIA:

Les classes són pràctiques. Al començament de la sessió la professora explicarà els conceptes a treballar i els objectius. Seguidament farem exercicis pràctics per vivenciar-ho, i al final de la sessió es donarà un temps per a la reflexió i l'aclariment de dubtes sobre els objectius treballats o les incidències que s'han produït en el desenvolupament dels exercicis.

Després del treball a les sessions de classe sobre cada tema es donarà un treball pràctic a nivell de dramatització o de realització d'una coreografia o dansa en què els alumnes elaboraran una proposta en grup per presentar com a síntesis dels continguts treballats a classe .

AVALUACIÓ:

Al ser l'assignatura de caràcter eminentment pràctic es demana una assistència mínima del 80% de les classes. Sense complir aquesta condició no es pot aprovar l'assignatura.

Avaluació de procés:

Tant en les sessions de classe com en les de treball dirigit es fa seguiment de l'evolució personal de cada estudiant.

Avaluació de resultats:

30 % Memòria-fitxes dels exercicis fets a classe

20 % Treballs demanats i per la professora

40 % Exercicis pràctics fets a classe

10 % Actitud i participació

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Aymerich, M.; Aymerich, C. L'expressió mitjà de desenvolupament. Barcelona: Llar del Llibre, 1980.

Barret, G. Pedagogía de la expresión dramática. Montreal: Recherche en Expresión, 1991.

Bassols, M. Expresión-comunicación y lenguajes en la práctica educativa. Barcelona: Octaedro, 2003.

Berge Yvonne, Vivir tu cuerpo Para una pedagogía del movimiento. Madrid: Narcea, 1979

Bossu Henri, La expresión corporal enfoque metodológico, perspectivas pedagógicas. Barcelona Martínez Roca, 1987.

Castanyer Balcells, Marta. Expresión corporal i dansa. Inde, 2000

Farreñy, T. Pedagogía de la expresión. Ciudad Real: Náque.

Fores, A; Vallvé, M. El teatro de la mente y las metáforas educativas. Ciudad Real: Náque.

Motos, T.; Aranda, L.G. Práctica de expresión corporal. Ciudad Real: Náque.

Motos Teruel, Tomás. Iniciación a la Expresión Corporal. Humanitas, 1983.

Stokoe, P. La Expresión Corporal. Paidós, 1999.

Bibliografia complementària:

Aymerich, C.; Aymerich, M. Signos de la comunicación. Barcelona: Teide, 1985.

Barlow, W. El principio de Maties Alexander. Técnicas y lenguajes corporales. Barcelona: Paidós, 1986.

Bustos, L. Reeducación de problemas de voz. Madrid: Ciencias de la Educación, 1981.

Correderas Sánchez, T. Defectos en la dicción infantil. Buenos Aires: Kapeluz, 1949.

Hiltrud Lodes. Aprende a respirar. Barcelona: Integral, 1990.

Hugas À, El llenguatge del cos i la dansa a l'educació infantil. Barcelona: Rosa Sensat - Edicions 62, 1995.

Laferrière, G. Prácticas creativas para una enseñanza dinámica. Ciudad Real: Náque, 1997.

Le Huche, F.; Aliad, A. La voz. Barcelona: Masson, 1993.

Motos, T.; Navarro, A. El paper de la dramatització en el currículu. Barcelona: Graó, 2003.

Motos, T.; Tejedo, F. Prácticas de dramatización. Barcelona: Humanitas, 1987.

Peña Casano, J. Manual del Logopeda. Barcelona: Masson, 1991.

Perez Planet, C. La dansa, ballem amb músiques ètniques i populars. Barcelona: Viena. 1999.

Poulter, C. Jugar al juego. Ciudad Real: Náque.

Root-Bernstein, R.i M. El secreto de la creatividad. Barcelona: Kairós, 2002.

Idioma Estranger i la seva Didàctica (Anglès)

PROFESSORAT: Núria MEDINA i CASANOVAS
Anna VALLBONA i GONZÁLEZ

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

OBJECTIUS:

Conèixer els objectius i continguts curriculars de Primària pel que fa a l'àrea de llengües estrangeres.

Proveir de recursos didàctics per a l'ensenyament de l'anglès a Primària.

Pràctica d'unitats didàctiques.

Aprofundir en els coneixements gramaticals.

Practicar les quatre habilitats: escoltar, parlar, llegir i escriure.

CONTINGUTS:

1. Didactics:

- 1.1. Ice-breaking activities. How to increase the pupils' motivation.
- 1.2. Listening activities. Songs, nursery rhymes and other types of listening texts.
- 1.3. Speaking activities. Ways to help children speak.
- 1.4. Reading activities. Fairy tales and easy readers.
- 1.5. Writing activities. Ways to help children write.

2. Language:

2.1. Grammar: Articles

- Singular/Plural
- Count/Mass Nouns
- Adjectives
- Adverbs
- Prepositions: Place, Time, Position
- Present Simple
- Present Continuous
- Past Simple
- Past Continuous
- Future

2.2. Practical activities to develop the four skills.

METODOLOGIA I AVALUACIÓ:

El curs consisteix bàsicament en dues parts: a) conèixer els recursos didàctics necessaris per arribar a programar una unitat de llengua estrangera a primària; b) practicar l'expressió i la comprensió orals i l'expressió i comprensió escrita en llengua anglesa.

L'avaluació constarà de dues parts: una prova escrita de llengua (50%) on es valoraran els coneixements de la llengua pel que fa a l'aspecte grammatical i un treball individual de didàctica amb exposició oral a classe (50%) a partir del qual es valoraran els aspectes didàctics i alhora els aspectes de llengua oral: correcció grammatical, correcció fonètica i fluïdesa. Cal superar les dues proves per aprovar el curs.

L'alumne que no presenti el treball de didàctica haurà de superar un examen escrit de didàctica pel setembre.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

Cambridge Word Selector anglès-català, CUP, 1995.

Cardo, A.; Català, A. *Fancy that!* 1,2. Vic: Edicions l'Àlber, 2006.

Cardo, A.; Català, A. *Guia didàctica Fancy that!* 1,2. Vic: Edicions l'Àlber, 2006.

- Corominas, M.; Medina, N.; Plana, N. *Fancy that! 3,4,5,6*. Vic: Edicions l'Àlber, 2006.
- Corominas, M.; Medina, N.; Plana, N. *Guia didàctica Fancy that! 3,4,5,6*. Vic: Edicions l'Àlber, 2006.
- Corominas, M.; Medina, N.; Plana, N. *Fancy that! Games*. Vic: Edicions l'Àlber, 2006.
- Brewster, J. G. i Girard, D. *The primary English teacher's guide*. London: Penguin, 1992.
- González, M. & Celaya, M.L. *New Teachers in a New Education System. A Guidebook for the Reforma*. Barcelona: PPU, 1992.
- Halliwell, S. *Teaching English in the primary classroom*. Longman, 2002.
- Murphy, Raymond. *Essential Grammar in Use*. Cambridge University Press, 1996.
- Murphy, R. *English grammar in use*. Cambridge University Press, 1994.
- Phillips, S. *Young Learners*. Oxford English, 1994.
- Slattery, M. Willis, J. *English for primary teachers*. Oxford University Press, 2001.
- Swan, M. *Practical English Usage*. Oxford, 1995.
- Wright, A. *Storytelling with children*. Oxford University Press, 1995.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

Diccionaris:

- Oxford Wordpower Dictionary*. Oxford: Oxford University Press, 1993.
- Diccionari Català/Anglès-Anglès/Català*. Barcelona: Gran Enciclopèdia Catalana, 1983.
- Cambridge Word Selector anglès-català*. C.U.P., 1995.
- Longman Language Activator. The World's First Production Dictionary*, Longman, 1993.

Idioma Estranger i la seva Didàctica (Francès)

PROFESSOR: Josep GALLART i BAU.

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

OBJECTIUS:

És objectiu d'aquesta assignatura aprofundir en el coneixement de la llengua francesa tant en el registre oral com en el registre escrit; és per això que els alumnes que s'hi matriculin han de tenir un coneixement bàsic previ de llengua francesa. Remarquem que la llengua vehicular de l'assignatura és el francès. Així tant la docència del professor, com el dossier de l'assignatura i els exercicis orals i escrits que han de realitzar els estudiants són en francès. També són objectius del curs conèixer l'organització de l'ensenyament de la llengua francesa a Catalunya als CEIP, conèixer els recursos a l'abast del mestre per a la formació permanent, estudiar d'unitats didàctiques de FLE.

CONTINGUTS:

1. Ensenyament del francès al CEIP.

- L'ensenyament del francès a Catalunya. Visió general.
- La llengua francesa al CEIP. Instruccions oficials i currículum.
- Internet: Edu 365.

2. Revisió de diversos punts de llengua francesa.

- Contrast fonètic català-castellà-francès.
- Contrast lèxic català-francès.
- Estudi d'un text francès escrit adaptat: la lectura guiada.
- Estudi d'un document autèntic en llengua francesa.

3. Estudi d'una unitat didàctica de francès llengua estrangera.

- Anàlisi i valoració d'una unitat didàctica de francès.
- Mètodes i manuals en l'ensenyament del francès. Visió històrica.

4. Formació permanent en francès llengua estrangera.

- Marc europeu comú de referència i portfolio europeu de les llengües.
- Aprendre i ensenyar amb la televisió i la ràdio en francès.
- Diccionaris en llengua francesa.
- Bibliografia en llengua francesa per a l'autoaprenentatge.
- Revistes per a l'ensenyament del francès.
- Diplomes de francès.
- Estades a França: lectorats.
- Lectures graduades.
- Programa Comènies: els intercanvis escolars.
- Marc europeu comú de referència i Portfolio Europeu de les Llengües.
- Centres de Recursos Pedagògics i de Llengües Estrangeres de la Generalitat.
- Serveis i organismes francesos a Catalunya.
- Editorials i llibreries especialitzades en Francès Llengua Estrangera.
- La francofonia. La llengua francesa al món.
- L'Ensenyament Primari al sistema educatiu francès.
- La Catalunya Nord i les Escoles Bressolles.

METODOLOGIA I AVALUACIÓ:

L'avaluació del curs és continuada i global. Aquesta avaluació s'estableix a partir dels tres exercicis següents:

1. Activitat d'estudi de documents. L'estudiant realitza un examen escrit dels continguts (30% de la nota final).
  2. Activitat de recerca. L'estudiant presenta oralment en francès a classe un recurs per a la formació del mestre que es pot triar entre els continguts del curs. A més a més cal presentar una síntesi de la presentació oral (40% de la nota final).
  3. Anàlisi d'una unitat didàctica. L'estudiant cerca, analitza i presenta oralment una unitat didàctica de programació de Francès Llengua Estrangera per a infants d'educació infantil o primària (30% de la nota final).
- Avaluació final del curs: els alumnes que no realitzen o que no aproven les activitats de l'avaluació contínua descrites més amunt fan un examen final escrit de tota l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA OBLIGATÒRIA:

Dossier de l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

Castellanos i Llorenç, Carles; Castellanos i Llorenç, Rafael. *Diccionari català-francès, francès-català*. Barcelona: Encyclopédia Catalana. 2002.

Grégoire, M.; Thievenaz, O.; *Grammaire progressive du Français. Niveau intermédiaire*. Paris: CLE International, edició de 1995 o posteriors.

Robert, Paul. *Le Petit Robert. Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française*. Paris: Robert. 2000.

COMPLEMENTS DE FORMACIÓ

Bases Biològiques i Mecàniques de les Activitats Físiques i Esportives

PROFESSORAT: Agustí COMELLA i CAYUELA

Anual. 9crèdits

OBJECTIU:

1. Conèixer les bases fisiològiques que condicionen les activitats motrius.
2. Conèixer el comportament normal de l'ésser humà i l'adaptació a l'exercici físic.
3. Desenvolupar una visió àmplia del moviment entenent-lo com un fenomen complex de múltiples significacions.
4. Conèixer les funcions del moviment i la seva repercussió en el desenvolupament de la persona.
5. Conèixer i dominar els principis biomecànics que regeixen el moviment humà i, particularment, els moviments esportius.

CONTINGUTS:

L'assignatura està dividida en dues parts, Fisiologia de l'Exercici, que s'imparteix durant el 1r quadrimestre, i Biomecànica, en el 2n quadrimestre.

Part I: Fisiologia de l'exercici.

1. Introducció a la fisiologia de l'esforç i de l'esport.
2. Fisiologia del múscul
  - Tipus de teixit muscular
  - Múscul esquelètic. La fibra muscular.
  - Element elàstic del múscul.
  - Mecanisme de la contracció muscular.
  - Placa motora i unitat motriu
  - Regulació de la contracció muscular.
  - Regulació de la força muscular.
  - Tipus de fibres musculars.
3. Metabolisme muscular en l'exercici.
  - Opcions metabòliques: aeròbic / anaeròbic.
  - Tipus de combustible utilitzat.
  - Classificació metabòlica dels esports.
    - . Exercicis anaeròbics alàctics.
    - . Exercicis anaeròbics làctics.
    - . Exercicis aeròbics.
4. Adaptacions funcionals a l'exercici
  - Sistema cardiovascular
  - Sistema endocrí
  - Sistema respiratori
  - Canvis metabòlics.
  - Termoregulació.
5. Metabolisme i exercici
  - Energètica de la contracció muscular
  - Substrats energètics per a la contracció muscular

- Metabolisme basal, de repòs i de treball
- Determinació del metabolisme. Calorimetria.
- Metabolisme aeròbic i metabolisme anaeròbic
- Consum d'oxigen en l'exercici
- Producció de CO₂ en l'exercici
- Quocient respiratori
- Llindar anaeròbic
- La fatiga

Part II: Biomecànica

Bloc 1: Fonaments

- 1- Introducció a la biomecànica
  - 1.1. Definició, objectius i àrees d'aplicació
- 2- Fonaments fisicomatemàtics
  - 2.1. Magnituds
  - 2.2. Sistema de referència. Calibració de l'espai. Freqüència d'enregistrament.
- Bloc 2: mecànica aplicada a l'estudi del moviment humà
  - 3- Cinemàtica
    - 2.1. El moviment
    - 2.2. Posició, trajectòria i distància
    - 2.2. Velocitat i acceleració
    - 2.3. Moviments de caiguda lliure, parabòlics i pendulars
  - 4- Dinàmica
    - 4.1. Cinètica
      - 4.1.1. Massa, inèrcia
      - 4.1.2. Força i Moment de Força
      - 4.1.2. Lleis de Newton
        - 4.1.2.1. Inèrcia i moment d'inèrcia
        - 4.1.2.2. Llei fonamental, quantitat de moviment, impuls mecànic i moment angular
        - 4.1.2.3. Acció i reacció
    - 4.2. Estàtica
      - 4.2.1. Centre de gravetat
      - 4.2.2. Equilibri i estabilitat
  - 5- Biomecànica del sistema musculoesquelètic
    - 5.1. Palanques anatòmiques
    - 5.2. Politges
    - 5.3. Estudi del cos com a sistema de palanques
  - 6- Biomecànica muscular
    - 6.1. Model mecànic del múscul
    - 6.2. Tipus de contracció muscular
    - 6.3. Elasticitat
    - 6.4. Orientació de les fibres musculars
  - 7- Mecànica de fluids
    - 7.1. Densitat i flotació
    - 7.2. Aerodinàmica
    - 7.3. Propulsió en medi aquàtic
  - 8- Treball i energia
    - 8.1. Treball d'una força. Potència
    - 8.2. Energia mecànica
    - 8.3. Principi de conservació de l'energia

METODOLOGIA:

Les sessions de l'assignatura tindran un doble vessant. Per una banda hi haurà sessions de caràcter teòric en què s'exposaran aquells continguts conceptuais. I per l'altra hi haurà una sèrie de sessions pràctiques en què es treballaran els conceptes apresos a l'aula. L'assignatura intentarà fomentar l'anàlisi crític dels continguts i la participació activa de l'estudiant com a motor del seu propi aprenentatge.

Les sessions teòriques de l'assignatura seran del següent tipus:

- a) Sessions de classe amb exposició per part del professor. Les sessions de classe serviran per introduir conceptes teòrics necessaris per al desenvolupament de l'assignatura i es duran a terme a partir d'explicacions del professor o professora i de la participació activa de l'estudiant al llarg de la classe. Les sessions de classe serviran per adquirir els coneixements claus del tema que després l'estudiant haurà d'ampliar i aprofundir amb fonts d'informació bàsiques i complementàries de cada tema, així com en les pràctiques de laboratori de fisiologia de l'esforç i estudi del moviment.
- b) Sessions de tutoria del treball dirigit individual per fer el seguiment de treballs individuals on es desenvolupin els continguts de temes concrets o desenvolupar alguns aspectes teòrics exposats a classe. Les sessions de tutoria individual es destinen a fer el seguiment del procés d'aprenentatge de cada estudiant. A més, les sessions de treball dirigit estan orientades a realitzar una sèrie de pràctiques guiades a l'aula d'ordinadors que l'estudiant haurà d'executar de manera individual o en parelles, i que permetran aprofundir en la descripció i anàlisi del moviment.
- c) Sessions de tutoria dels grups de treball i l'exposició dels temes realitzats relacionats amb aquesta àrea a la resta dels estudiants, amb la conseqüent discussió i debat per part dels altres grups. Les sessions de tutoria es realitzaran en petits grups i destinen a fer el seguiment del procés d'aprenentatge. Les sessions pràctiques es faran en grups reduïts en el laboratori de fisiologia i l'aula d'ordinadors, per tal de posar a la pràctica els coneixements teòrics exposats en l'aula, ja sigui amb exposició del professor o en el treball individual o grupal dels alumnes.

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura comportarà haver de demostrar els coneixements adquirits tant a les classes teòriques com a les pràctiques. Això es farà mitjançant l'avaluació del procés i l'avaluació dels resultats.

Avaluació del procés

Es valorarà l'assistència i participació en les sessions pràctiques i en les tutories.

El seguiment de les classes pràctiques es farà mitjançant qüestionaris que l'estudiant haurà de respondre i entregar al finalitzar la sessió o dins del termini d'entrega marcat per la professora.

Avaluació de resultats

-Assistència, participació i realització de les pràctiques i tutories (20%)

-Realització d'un examen teòric (80%)

Cadascun de les dues parts que constitueixen l'assignatura realitzarà un examen al final del quadrimestre en què s'hagi impartit docència d'aquella part.

L'examen de Fisiologia constarà de preguntes tipus test de resposta múltiple (cada pregunta mal contestada resta 0,33 punts) i problemes aplicats, amb la seva resolució numèrica. En l'examen de Biomecànica es treballaran bàsicament problemes aplicats, amb la seva resolució numèrica.

La nota final de l'assignatura serà la mitjana aritmètica de la nota de les dues parts, sempre que cada part s'hagi aprovat per separat.

Part I: Fisiologia de l'exercici.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

McArdle W.; Katch F.; Katch V. *Fundamentos de fisiología del ejercicio*. 2^a ed. McGraw-Hill, 2004.

Wilmore, J.H.; Costill, D.L. *Fisiología del esfuerzo y del deporte*. 5^a ed. Paidotribo, 2004.

Barbany, J.R. *Fisiología del ejercicio físico y del entrenamiento*. Barcelona: Paidotribo, 2002.

Barbany, J.R. *Alimentación para el deporte y la salud*. Barcelona: Martínez Roca, 2002.

- Comella, A. *Tabaquisme i esport*. http://www.tdx.cesca.es/ESIS_UB/AVAILABLE/TDX-0728103-105051//Tesi Doctoral.web.pdf
- García, J.M. Ruiz, J.A. Navarro, M. *Pruebas para la valoración de la capacidad motriz en el deporte. Evaluación de la condición física*. Madrid: Gymnos, 1996.
- George, J.D.; Grath, A.; Vehrs, P.R. *Test y pruebas físicas*. Barcelona: Paidotribo, 2001.
- Grabowski, T. *Principios de Anatomía y Fisiología*. 9a ed. Oxford University Press, 2002.
- MacDougall, J.D.; Wenger, H.A.; Green, H.J. *Evaluación Fisiológica del Deportista*. Barcelona: Paidotribo, 2000.
- Segovia, J.C.; López-Silvarrey, F.J. *Manual de valoración funcional*. Madrid: Eurobook, 1996.
- Terreros, J.L.; Navas, F.; Gómez-Carramiñana, M.A.; Aragonés, M.T. *Valoración funcional. Aplicaciones al entrenamiento deportivo*. Madrid: Gymnos, 2003.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

- Rodríguez, F.A.; Aragonés, M.T. *Valoración funcional de la capacidad de rendimiento físico*. Dins: González, J. *Fisiología de la actividad física y del deporte*. Madrid: Interamericana/McGraw-Hill, pp. 237-278, 1992.
- Rodríguez, F.A. *Bases metodológicas de la valoración funcional. Ergometría*. Dins: González, J.J. Villegas, J.A. *Valoración funcional del deportista, aspectos biomédicos y funcionales*. Pamplona: FEMEDE, pp. 234-271, 1999.

Part II: Biomecànica

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Aguado, X. *Eficacia y técnica deportiva. Análisis del movimiento humano*. Barcelona: Inde, 1993.
- Baumler, G.; Schneider, K. *Biomecánica deportiva: Fundamentos para el estudio y la práctica*. Barcelona: Martínez Roca, 1989.
- Grosser, M.; Hermann, H.; Tusker, F.; Zintl, F. *El movimiento deportivo. Bases anatómicas y biomecánicas*. Barcelona.
- Hainaut, K. *Introducción a la Biomecánica*. Jims, 1976.
- Hay, J. G. *The biomechanics of sport techniques*. Prentice Hall, 1993.
- McGinnis, P. M. *Biomechanics of sport and exercise*. Human Kinetics, 1999.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

- Whired, R. *Athletic Ability & the Anatomy of Motion*. Wolfe Medical Publications Ltd, 1992.
- Miralles, R. C. *Biomecánica clínica del aparato locomotor*. Masson, 1998.

Teoria i Història de l'Esport

PROFESSOR: Joan CALLARISA i MAS

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

1. Introduir l'alumnat en les teories actuals sobre l'activitat física, l'esport i la seva història.
2. Relacionar la història de l'esport amb la societat per tal d'entendre l'esport en l'actualitat i també per explicar críticament la nostra societat.
3. Conèixer l'estreta relació entre l'esport i l'educació física.
4. Tractar l'esport modern a nivell mundial a través de moviment olímpic.
5. Analitzar de forma pràctica la història de l'esport modern a Catalunya.
6. Investigar de forma senzilla procediments per al coneixement de la teoria i la història de l'esport.

CONTINGUTS:

1. Què és l'esport?
  - 1.1. La definició problemàtica de l'esport.
  - 1.2. L'origen de l'esport modern.
2. La història cultural de l'esport.
  - 2.1. L'esport en l'antiguitat.
  - 2.2. L'esport en la cultura preindustrial.
3. La història social de l'esport.
  - 3.1. La instrumentalització de l'esport.
  - 3.2. L'esport com a reflex de la societat contemporània.
4. La història de l'educació física.
  - 4.1. Activitat física i educació.
  - 4.2. L'esport escolar.
5. La història dels jocs olímpics.
  - 5.1. L'olimpisme.
  - 5.2. Els jocs olímpics i la història mundial.
6. La història de l'esport a Catalunya.
  - 6.1. Introducció i difusió de l'esport.
  - 6.2. L'esport de masses.
  - 6.3. L'esport durant el franquisme.
  - 6.4. L'esport en democràcia.

METODOLOGIA:

Encara que l'assignatura és per definició teòrica, en la dinàmica de la classe es proposaran nombroses activitats per tractar-la des d'una vessant més pràctica, a partir de debats, projeccions de vídeos i comentaris de lectures. Hi haurà un pla de treball a seguir en totes aquestes activitats. El professor també proposarà diverses lectures de textos i, com a mínim, un llibre sobre el tema. Aquestes lectures també es treballaran en grups. El professor tutoritzarà el treball de l'alumant.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

Realitzada a través de les tutories individuals i del seguiment individual i dels grups que realitzen les diferents activitats i lectures proposades.

Avaluació de resultats:

Activitats de classe 10 %

Comentari oral de lectures realitzat en grup 15%

Treball individual 15 %

Examen 60 %

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

Bantulà, J.; Bosom, N.; Carranza, M.; Monés, J. *Passat i present de l'educació física a Barcelona*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 1997.

Coubertin, P. *Lliçons de pedagogia esportiva*. Vic: Eumo Editorial, 2004.

Domingo, X. *Els Jocs Olímpics*. Barcelona: Barcanova, 1992.

Mandell, R.D. *Historia cultural del deporte*. Barcelona: Ediciones Bellaterra, 1989.

Pastor Pradillo, J.L. *El espacio profesional de la educación física en España. Génesis y formación 1883-1961*. Madrid: Universidad de Alcalá, 1997.

Pastor Pradillo, J.L. *Definición y desarrollo del espacio profesional de la educación física en España 1961-1990*. Madrid: Universidad de Alcalá, 2000.

Pujadas, X.; Santacana, C. *Història il·lustrada de l'esport a Catalunya. (1870-1931)*. Barcelona: Columna, 1994.

Pujadas, X.; Santacana, C. *Història il·lustrada de l'esport a Catalunya. (1931-1975)*. Barcelona: Columna, 1995.

Velázquez Buendia, R. "El deporte moderno. Consideraciones acerca de su génesis y de la evolución de su significado y funciones sociales". *Efdeportes*, núm. 36, maig 2001. (www.efdeportes.com)

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

Barbero, J.L. (Comp.) *Materiales de sociología del deporte*. Madrid: La Piqueta, 1993.

Betancor, M.A. *Història de la educación física y el deporte a través de los textos*. Barcelona: PPU, 1995.

Blanchard, K.; Cheska, A. *Antropología del deporte*. Barcelona: Ediciones Bellaterra, 1986.

Casanovas, J.; Gil, E.; Pujadas, X. *Esport i història local*. Monogràfic de la revista *Plecs*, núm. 92, abril 2001, ps. 43-55.

Educació, Activitats Físiques i Esport en una Perspectiva Històrica. 14è Congrés Internacional. Barcelona: ISCHE, 1992. (2 volums)

Elias, N.; Dunning, E. *Deporte y ocio en el proceso de la civilización*. Mèxic D.F.: Fondo de Cultura Económica, 1992.

González Aja, T. (ed.) *Sport y autoritarismos la utilización del deporte por el comunismo y el fascismo*. Madrid: Alianza Editorial, 2002.

Holt, Richard. *Sport and the British. A modern history*. Oxford: Clarendon Press, 1989.

Mandell, R.D. *Las primeras Olimpiadas modernas. Atenas, 1896..* Barcelona: Ediciones Bellaterra, 1990.

Millar, David. *Athens to Athens the official history of the Olympic Games and the IOC, 1894-2004*. Edimburg London: Mainstream Publishing, 2003.

Rodríguez López, J. *Història del deporte*. Saragossa: INDE Publicaciones, 2000.

Fonaments i Manifestacions Bàsiques de la Motricitat Humana

PROFESSOR: Jordi COMABAU

6 crèdits

L'assignatura s'inclou en l'amplitud del concepte "Fonaments i manifestacions bàsiques de la motricitat humana". Per tant, la pretensió d'aquest complement de formació per entrar a segon cicle de C.A.F.E. és recollir aquells continguts que es treballen en la llicenciatura i que no queden recollits al currículum de M.E.F, però que es descriuen amb l'àmplia idea de manifestació de la motricitat humana. Això permet que l'alumne que vol entrar a C.A.F.E, disposi dels coneixements bàsics necessaris per poder-s'hi desenvolupar adequadament.

OBJECTIUS:

- Conèixer els elements clau per a la construcció i evolució de tasques d'aprenentatge, entrenament.
- Conèixer, definir i valorar els aspectes tècnics, tàctics i estratègics que intervenen en qualsevol pràctica esportiva.
- Donar eines útils a l'hora d'introduir-nos en el món de l'activitat física i l'esport.
- Experimentar, practicar i sentir la majoria de conceptes teòrics treballats a l'aula.

CONTINGUTS:

1. Estructura interna de les pràctiques
2. De l'exercici a l'esport.
3. Metodologia en el treball de tasques d'aprenentatge-entrenament.
4. Tècnica, tàctica i estratègia.
5. Altres

METODOLOGIA:

S'alternaran sessions teòriques amb pràctiques i teoricopràctiques.

Amb la intenció treure el màxim de profit del diàleg amb els alumnes per resoldre problemes reals d'aplicació, en les sessions teòriques es partirà de reflexions dels mateixos alumnes, articles, vídeos, etc. a l'hora de plantejar nous aprenentatges.

Alhora apareixeran pràctiques construïdes pels mateixos alumnes.

AVALUACIÓ

Avaluació del procés:

- 10% actitud en les sessions
20% seguiment d'activitats plantejades durant el curs.

Avaluació del resultat:

- 70% examen d'aplicació (pot haver-hi examen pràctic)

BIBLIOGRAFIA:

- Anton, J. *Fundamentos y etapas de aprendizaje*. Madrid: Gymnos
- Álvarez, A. "Estratégia tàctica y técnica: definiciones, características y ejemplos de los controvertidos términos". *Revista de Educación Física y Deportes*, <http://www.efdeportes.com>, n. 60, 2003.
- Bayer, Claude. *Técnica del balonmano*. Ed. Hispano-Europea
- Blázquez, D. *Iniciación a los deportes de equipo*. Barcelona: Martínez Roca, 1986.

- Blázquez, D. *La iniciación deportiva y el deporte escolar*. Barcelona: Inde, 1995.
- Espar, Xesco. "La tàctica individual en els esports d'equip". *Apunts Educació Física i Esport*, n. 39, pàgs: 45-46. Barcelona: Inefc, 1999.
- Riera, J. *Fundamentos en el aprendizaje de la técnica y la tàctica deportiva*. Barcelona: Inde, 1989.
- Sánchez Bañuelos, F. *Bases para una didáctica de la educación física y el deporte*. Madrid: Gymnos, 1992.

Fonaments dels esports: Iniciació a la pràctica esportiva

PROFESSOR: Dídac HERRERO i BALLART

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIUS:

- Introduir els estudiants en el concepte d'Iniciació Esportiva com a element educatiu.
- Aprendre a utilitzar la metodologia més adequada a la iniciació de l'esportista.
- Assolir els coneixements teoricopràctics bàsics de la iniciació dels esports col·lectius i individuals.
- Ser capaç d'assimilar el joc i la iniciació esportiva com a eina d'ensenyament-aprenentatge

CONTINGUTS:

1. Introducció

- 1.1. Concepte d'iniciació esportiva
- 1.2. Concepte d'esport escolar
- 1.3. Classificacions dels esports

2. Iniciació als esports col·lectius

- 2.1 Aspectes comuns
- 2.2 Aspectes diferenciadors

3. Iniciació als esports individuals

- 3.1 Aspectes comuns
- 3.2 Aspectes diferenciadors

METODOLOGIA:

Les sessions de classe tenen la finalitat de presentar a l'estudiant els conceptes clau per l'assimilació dels objectius de l'assignatura. D'aquesta manera es realitzaran exposicions orals per part del professor, projecció de documentals...

Les sessions de treball dirigit busquen que l'estudiant aprofundeixi els continguts que el professor presenta. Es realitzaran pràctiques, treballs en grup, exposicions dels alumnes... És imprescindible la participació activa dels estudiants per obtenir una bona assimilació de tots els continguts.

Les sessions de tutoria individual es destinen per fer el seguiment del procés d'aprenentatge de cada estudiant.

El Pla de Treball és l'eina que serveix per planificar el treball que l'estudiant ha de realitzar per a l'estudi de cada un dels temes del curs. Va acompanyat d'un calendari que s'anirà presentant a l'estudiant a fi que l'estudiant planifiqui el treball a realitzar.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Treballs proposats dels diferents temes dels que consta l'assignatura
- Tutoria individual del procés d'aprenentatge seguit a l'assignatura
- Tutorials de grup pel seguiment dels treballs en grup

Avaluació de resultats:

La nota final de l'assignatura sortirà dels següents aspectes:

- Un examen teòric basat en els conceptes introduïts en l'assignatura: 40% de la nota final.
- Elaboració de diferents treballs proposats a classe: 40% de la nota final
- Assistència i participació activa a les classes, per part de l'estudiant: 20% de la nota final.

Per aprovar l'assignatura serà imprescindible assolir el 70% d'assistència i participació activa de l'estudiant.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Batalla, A. *Deportes individuales*. Barcelona: Inde
Bayer, C. *La enseñanza de los juegos deportivos colectivos*. Barcelona: Hispano Europea, 1986
Bengué, L. *Fundamentos transversales para la enseñanza de los deportes de equipo*. Barcelona: Inde.
Blázquez, D. *La iniciación deportiva y el deporte escolar*. Barcelona: Inde, 1995
Blázquez, D. *Iniciación a los deportes de equipo de los 6 a los 10 años*. Barcelona: Martínez Roca, 1986
García Eirós, J. *Deportes de equipo*. Barcelona: Inde, 2000

Bibliografia complementària:

- Blázquez, D. *La Educación Física*. Barcelona: Inde, 2002.
Carrillo, A. *El básquet a su medida: Escuela de básquet de 6 a 8 años*. Barcelona: Inde, 2004.
Espar, X. *Text del curs de monitor català d'handbol*. Barcelona: Federació Catalana d'Handbol, 2002.
García, A. i altres. *Los juegos en la Educación Física de los 6 a los 12 años*. Barcelona: Inde, 1998.
Martín Acero, R. *Deportes de equipo comprender la complejidad para elevar el rendimiento*. Barcelona: INDE, 2005.
Méndez Giménez, A. *Técnicas de enseñanza en la iniciación al baloncesto*. Barcelona: Inde, 2005.
Pieron, M. *Didáctica de las actividades físicas y deportivas*. Madrid: Gymnos, 1988.
Sánchez Bañuelos, F. *Bases para una didáctica de la educación física y el deporte*. Madrid: Gymnos, 1992.

Fonaments dels Esports

Futbol

PROFESSORAT: David HERNÁNDEZ-LIGERO

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

- Conèixer les particularitats de les etapes del procés de formació en futbol
- Identificar els fonaments teòrics de diferents propostes d'iniciació en futbol
- Fer servir una metodologia en els processos d'entrenament en futbol
- Fer la planificació d'una temporada per a un equip de l'etapa d'iniciació en futbol
- Analitzar la conducta d'un entrenador a l'entrenament i a la competició

CONTINGUTS:

1. L'etapa d'iniciació en el futbol.

1.1. Marc teòric

- 1.1.1. Autors de referència**
- 1.1.2. Perspectiva d'anàlisi de l'esport**
- 1.1.3. Perspectiva d'anàlisi dels processos d'ensenyament-aprenentatge**
- 1.1.4. Principis psicopedagògics**

1.2. Metodologia

- 1.2.1. Mètode**
- 1.2.2. Formes didàctiques**
- 1.2.3. Estil d'ensenyament: descobriment guiat**
- 1.2.4. Anàlisi conductual d'entrenadors**

1.3. Continguts d'entrenament

- 1.3.1. Priorització de continguts**
- 1.3.2. Seqüenciació del continguts**
- 1.3.3. Temporalització de continguts**

1.4. Discussió amb altres propostes

- 1.4.1. L. Ruiz**
- 1.4.2. R. Acero i C. Lago**

2. Didàctica de l'entrenament

METODOLOGIA:

Els temes seran presentats mitjançant classes teòriques i sessions de treball dirigit. Per obtenir el profit que se n'espera, cal assistir a classe havent llegit els fragments obligatoris, normalment molt breus, que centraran la discussió i permetran que l'alumne presenti dubtes adequadament madurats. Els dubtes que romanguin poden ser resolts a les hores de visita. Les lectures d'ampliació són opcionals. Algunes amplien el que s'ha dit a classe i altres n'ofereixen un contrapunt. Els dubtes que generin poden consultar-se al professor.

A les sessions pràctiques (un 40% del total) es mostraran aplicacions dels continguts tractats a les sessions teòriques.

SISTEMES D'avaluació:

S'avaluarà els alumnes amb un examen final. A part de la nota de l'examen (fins a 8 punts), només tindran incidència en la nota final els treballs (fins a 2 punts) presentats dins el termini. Cal respectar les orien-

tacions i normes per a la presentació de treballs acadèmics proposades per la Facultat. Els treballs no tindran en cap cas una influència negativa sobre la nota obtinguda a l'examen. Per superar la part pràctica, cal assistir al 70% de les sessions. En cas contrari caldrà fer un examen pràctic.

BIBLIOGRAFIA

- Acero, R.; Lago, C. (2005). *Deportes de equipo*. Saragossa: Inde.
- Castel-loo, Jorge (2003). *Futbol: estructura y dinámica del juego*. Saragossa: Inde.
- Castejón, F.J. (2003). *Iniciación deportiva: la enseñanza y el aprendizaje comprensivo en el deporte*. Sevilla: Wanceulen.
- Cruz, J. (2001) *Psicología del deporte*. Madrid: Síntesis.
- Riera, Joan. "Habilitats esportives, habilitats humanes". *Apunts*, 2001, núm. 64, p.46-53.
- Sans, Àlex i Frattarola César (1994). *Entrenamiento en el futbol base*. Barcelona: Paidotribo.
- Sans, Àlex i Frattarola, César (1998). *Programa de entrenamiento futbol base para la etapa de tecnificación*. Barcelona: Paidotribo.
- Seirul·lo, Francisco (2003) *Sistemas dinámicos y rendimiento en deportes de equipo*. 1st Meeting of Complex Systems and Sport. INEFC-Barcelona.
- Wein, Horst (1995). *Futbol a la medida del niño*. Madrid: CEDIF.

Lectures d'ampliació

- Bayer, C. (1992). *La enseñanza de los deportes colectivos*. Barcelona: Hispano europea.
- Sánchez Bañuelos, F. (1984). *Bases para una didáctica de la Educación Física y el deporte*. Madrid: Gymnos.

Activitats Aquàtiques

PROFESSOR: Eduard RAMÍREZ i BANZO

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

- Reflexionar de forma activa sobre les condicions físiques i les possibilitats educatives que ens ofereix el medi aquàtic.
- Mostrar els recursos d'ensenyament i plantejaments metodològics necessaris per organitzar i dur a terme activitats aquàtiques educatives, i veure'n una possible aplicació en relació a diferents plantejaments: educatiu escolar, utilitari, recreatiu i salut.
- Oferir al futur mestre de primària una visió educativa de les activitats aquàtiques i les seves possibilitats de relació amb els continguts curriculars de les diferents àrees.
- Oferir al futur mestre especialista en Educació Física aquells continguts i coneixements necessaris per treballar continguts propis de l'Educació Física al medi aquàtic.

PROGRAMA:

1. Coneixement del medi aquàtic

- 1.1. Generalitats sobre el medi
- 1.2. Els principis hidrodinàmics
  - 1.2.1. Resistència. Tipus
  - 1.2.2. Propulsió
  - 1.2.3. Flotació
- 1.3. Diferències entre el medi aquàtic i el terrestre
- 1.4. La piscina
- 1.5. La por a l'aigua

2. Activitats aquàtiques i àmbits d'actuació. Classificació segons objectius/plantejaments

2.1. Activitats aquàtiques educatives.

- 2.1.1. Plantejament educatiu
  - 2.1.1.1. Etapes del procés educatiu
    - 2.1.1.1.1. Els nivells d'ensenyament segons Feu i López (2000)
      - 2.1.1.1.1.1. El primer nivell d'ensenyança (5-6)
      - 2.1.1.1.1.2. El segon nivell d'ensenyança (7-8)
      - 2.1.1.1.1.3. El tercer nivell d'ensenyança (9-11)
  - 2.1.1.2. Natació utilitària

2.2. Activitats aquàtiques recreatives

2.3. Activitats aquàtiques i salut

- 2.3.1. patologies
  - 2.2.1.1. esquena
  - 2.3.2. embarassades
  - 2.3.3. tercera edat
- 2.4. Activitats aquàtiques esportives

METODOLOGIA:

Les sessions combinaran els continguts teòrics de les activitats aquàtiques amb les seves aplicacions a la pràctica, portades a terme a la piscina.

Serà imprescindible la participació activa dels estudiants per obtenir una bona assimilació de tot allò que comporta l'Educació per mitjà de l'Educació Física.

AVALUACIÓ:

L'avaluació constarà d'un examen teòric al finalitzar les sessions 60%, planificació, posada en pràctica i exposició en grup d'un projecte aplicat a la piscina 30%, i anàlisi i aprofundiment d'articles, 10%. Per aprovar s'hauran d'aprovar cadascuna de les parts per separat. Serà obligatòria l'assistència a les sessions pràctiques de la piscina (80%).

BIBLIOGRAFIA:**Bàsica:**

- Conde, E; Peral, F.L.; Mateo, L. *Educación infantil en el medio acuático*. Madrid: Gymnos, 1997.
Gonzalez, C.A.; Sebastiani, M. *Actividades acuáticas recreativas*. Barcelona: Inde, 2000.
Jardí, C. *Movernos en el agua*. Barcelona: Paidotribo, 1996.
Moreno, J.A. *Actividades acuáticas educativas*. Barcelona: Inde, 1998.

Complementària

- Cabello, A. *Natación para adultos*. Madrid: Gymnos, 1997.
Jardí, C. *Jugar en el agua. Actividades acuáticas infantiles*. Barcelona: Paidotribo, 2001.
Jiménez, J. *Columna vertebral y medio acuático*. Madrid: Gymnos, 1998.
Lloret, M. *Natación terapeútica*. Barcelona: Paidotribo, 1995.
Mantileri, A. *Los niños y el agua. Actividades lúdicas en piscina*. Madrid: Narcea, 1984.

Esports d'Aventura

PROFESSORAT: Àngel SANTAMARIÑA i RUBIO
Miquel PÉREZ i MAS

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

Formar els estudiants en els coneixements i les tècniques necessàries per desenvolupar les activitats de descens de barrancs, vies ferrades i escalada en roca amb total seguretat i autonomia.

CONTINGUTS:

Descens de barrancs

1. Equip i material.
  - 1.1. Descripció i utilització.
  - 1.2. Característiques i seguretat.
2. Tècniques de progressió.
  - 2.1. La marxa i la desgrimpada.
  - 2.2. Els tobogans i els salts.
  - 2.3. Desplaçaments per el medi aquàtic.
3. Tècniques de cordes.
  - 3.1. Maniobres de descens.
  - 3.2. Tècniques de muntar i superar passamans.
4. Tècniques de seguretat.
  - 4.1. Nusos i instal·lacions.
  - 4.2. Utilització de les cintes de seguretat.
  - 4.3. Coneixement i interpretació dels moviments de l'aigua.
5. Coneixement de l'activitat.
  - 5.1. Interpretació de croquis i ressenyes.
  - 5.2. Orientació bàsica.

Vies ferrades

1. Equip i material.
  - 1.1. Descripció i utilització.
  - 1.2. Característiques i seguretat.
2. Tècniques de progressió per vies ferrades.
  - 2.1. Desplaçaments verticals i horizontals.
  - 2.2. Desplaçaments sobre diferents materials.
3. Tècniques de seguretat.
  - 3.1. Nusos i instal·lacions.
  - 3.2. Utilització del dissipador.
4. Coneixement de l'activitat.
  - 4.1. Interpretació de mapes i croquis.
  - 4.2. Orientació bàsica.

Escalada en roca

1. Equip i material.
  - 1.1. Descripció i característiques.
  - 1.2. Idoneïtat i seguretat.
2. Tècniques de seguretat.

- 2.1. Nusos i ancoratges.
- 2.2. Muntatge de reunions.
- 2.3. Sistemes d'assegurament.
- 3. Tècniques de progressió i descens:
  - 3.1. Tècniques de progressió segons la roca.
  - 3.2. Tècniques i material de protecció en progressió i descens.
- 4. Coneixement del medi.
  - 4.1. Interpretació de ressenyes.
  - 4.2. Nivells de dificultat i graduacions.

METODOLOGIA:

-Sessió de classe:

L'assignatura es divideix en dues activitats: l'escalada en roca i el descens de barrancs. Hi haurà una sessió teòrica introductòria per a cada activitat entre setmana i la resta de sessions es faran de forma pràctica en caps de setmana i en el seu medi natural fora de la Universitat.

-Sessió de treball dirigit:

Posada en pràctica de les tècniques i maniobres apreses, sota la supervisió i correcció dels monitors.

-Sessió de tutoria:

Contacte individual o per grup per resoldre possibles dubtes sobre les tècniques o maniobres apreses.

-Pla de treball:

planificació del treball a realizar per l'alumne durant les diverses activitats.

MATERIAL NECESSARI:

Cada alumne/a ha de disposar del següent material individual per realitzar les sessions pràctiques:
Descens de barrancs: casc, vestit de neoprè llarg, escarpins, mosquetó de seguretat, vuit i arnès amb dues cintes de seguretat

Vies ferrades: casc, arnès, dissipador i 2 mosquetons de seguretat.

Escalada: casc, arnès, peus de gat, mosquetó de seguretat i vuit.

Als alumnes que no disposin d'aquest material se'ls proporcionarà o se'ls facilitarà el lloguer.

OBSERVACIONS:

Qui es matriculi en aquesta assignatura ha de saber que té un cost econòmic addicional al preu dels crèdits de la matrícula. Això és degut als monitors especialistes que col·laboraran en les classes pràctiques. En el cas de l'escalada s'arriba a un monitor cada 2 alumnes i en el cas del descens de barrancs i les vies ferrades, d'un monitor cada 5 alumnes.

AVALUACIÓ:

Assistència al 75% de les pràctiques de cada activitat.

Presentació d'un treball escrit de cada activitat.

Avaluació continuada i final de les tècniques apreses

BIBLIOGRAFIA:

Rander, J. *Una escalada segura en roca*. Barcelona: Paidotribo.

Nuñez, T. *Cuerdas y nudos de alta resistencia*. Madrid: Desnivel.

École Française de Descente de Canyon i Fédération Française de Spéléologie. *Manual técnico de descenso de cañones*. Madrid: Desnivel, 2001.

Escuela aragonesa de montañismo. Comité de barrancos. *Manual de descenso de barrancos*. Saragossa: Prames, 2001.

Vèrtex, 2002, 186.

Catàlegs Petzl.

Activitats Esportives a la Natura

PROFESSOR: Àngel SANTAMARIÑA i RUBIO

Anual. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

1. Adquirir i dominar els coneixements bàsics, tant teòrics com pràctics, que capacitin l'alumnat per analitzar, organitzar i realitzar aquestes activitats.
2. Valorar la importància i les possibilitats de les activitats en el medi natural com a part de les activitats físiques, tant en el context educatiu com en el de lleure.
3. Aplicar aquests coneixements en l'àmbit educatiu.

CONTINGUTS:

1. Introducció.
  - 1.1. Definició.
  - 1.2. Les activitats en el medi natural i el temps lliure.
  - 1.3. Les activitats en el medi natural i l'educació.
  - 1.4. Les activitats en el medi natural i el lleure.
2. Coneixement de la natura.
  - 2.1. El medi: terrestre, aquàtic i aeri.
3. Relació amb el medi.
  - 3.1. Activitats en el medi terrestre.
    - 3.1.1. Excursionisme.
    - 3.1.2. Escalada.
      - 3.1.2.1. Tècniques d'assegurar.
      - 3.1.2.2. Tècniques de progressió.
      - 3.1.2.3. Tècniques de descens: ràpel.
      - 3.1.3. Orientació.
      - 3.1.4. Bicicleta de muntanya.
      - 3.1.5. Espeleologia.
      - 3.1.6. Tir amb arc.
      - 3.1.7. Altres
    - 3.2. Activitats en el medi aquàtic.
      - 3.2.1. Piragüisme.
      - 3.2.2. Canoa.
      - 3.2.3. Descens d'engorjats o barrancs.
      - 3.2.4. Altres.
    - 3.3. Activitats en el medi aeri.
    - 3.4. Activitats de permanència.
    - 3.5. Les tendes.
    - 3.6. El bivac.
    - 3.7. La cuina i alimentació.
    - 3.8. Les instal·lacions adaptades: albergs, refugis, cases de colònies, granges escola, etc.
  4. Organització i planificació d'activitats en el medi natural.
    - 4.1. La legislació vigent.
    - 4.2. La programació.
      - 4.2.1. Plantejament d'objectius.
      - 4.2.2. Continguts.
      - 4.2.3. Avaluació.

METODOLOGIA:

- Sessió de classe: l'assignatura s'agrupa en diverses activitats que s'aniran treballant al llarg de l'any. Cada activitat tindrà una petita part teòrica per conèixer els conceptes més bàsics, i una part pràctica presencial per realitzar aquestes activitats en el seu espai natural.
- Sessió de treball dirigit: desenvolupar propostes d'activitats alternatives per les diverses activitats treballades.
- Sessió de tutoria: contacte amb el professor, individual o en grup, per resoldre possibles dubtes sobre aspectes teòrics o pràctics de les diverses activitats treballades o per l'orientació en els diferents treballs encomanats.
- Pla de treball: planificació del treball a realitzar per l'alumne durant les diverses activitats.

OBSERVACIONS:

És obligatori portar roba i calçat esportiu, així com la presencia a un mínim del 75% de les pràctiques.

AVALUACIÓ:

La nota final de l'assignatura sortirà de:

Avaluació de procés:

assistència activa i interessada, demostració pràctica de les activitats treballades i realització d'una fitxa de les sessions practiques realitzades. 60%

Avaluació de resultats:

- prova escrita a final de curs. 20%
- treball sobre una activitat en el medi natural. 20%

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

- Diversos autors *Juegos de escalada*. Barcelona: Inde.
- Elzière, C. *Caminar por la montaña*. Madrid: Desnivel.
- Fleming , J. *Todo sobre el mapa y la brújula*. Madrid: Desnivel.
- Guillén, R.; Lapetra, S.; Casterad, J. *Actividades en la Naturaleza*. Barcelona: Inde.
- Martínez, J. *Manual de espeleología*. Madrid: Desnivel.
- Nuñez, T. *Cuerdas y nudos de alta resistencia*. Madrid: Desnivel.
- Rander, J. *Una escalada segura en roca*. Barcelona: Paidotribo.
- Sicilia Camacho, A i Rivadeneyra Sicilia, M. *Unidades didácticas para secundaria VIII: Orientación*. Barcelona: Inde.
- EEAM, *Certificado de iniciación al montañismo*. Barrabés editorial.
- École Française de Descente de Canyon i Fédération Française de Speleologie. *Manual técnico de descenso de cañones*. Madrid: Desnivel, 2001.
- Escuela aragonesa de montañismo. Comité de barrancos. *Manual de descenso de barrancos*. Saragossa: Prames, 2001.
- Vèrtex, 2002, 186.
- Catàlegs Petzl.